

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Voimaannuttavia tarinoilta tytöiltä tytöille

Itsetunnon tarkastelua sekä omien voimavarojen löytymistä

Neitoperhosen avulla

Natalie Paulanto

Nuoriso- ja kansalaistoiminnan koulutusohjelma (210 op)

04 / 2016

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Nuoriso- ja kansalaistoiminnan koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Natalie Paulanto	Sivumäärä 51
Työn nimi Voimaannuttavia tarinoita tytöiltä tytöille	
Ohjaava(t) opettaja(t) Markus Söderlund	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Espoon Tyttöjen Talo ®	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tilaajana toimii Espoon Tyttöjen Talo. Espoon Tyttöjen Talo on osa Kalliolan Nuorten ry toimintaa ja se on myös osana Tyttöjen Talojen kontekstia. Tyttöjen Talo on rekisteröity tuotemerkki ® ja jokaisella Talolla tehdään sukupuolisensitiivistä tyttötyötä. Kaikki tytöt otetaan vastaan juuri sellaisena kuin he ovat. Espoon Tyttöjen Talo avasi ovensa Leppävaarassa vuonna 2014.</p> <p>Espoon Tyttöjen Talo toivoi opusta, johon olisi koottu erilaisia tarinoita tytöistä. Tytöistä, joilla on eritaustat ja kokemukset. Opuksen tarkoitus ei ollut yleistää espoolaisen tytön kuvaa, vaan osoittaa tytyöden moninaisuuden yleisyyttä nykypäivänä.</p> <p>Opuksen aloittamiseen tarvittiin tyttöjä haastatteluun, eli ensimmäinen askeleeni oli etsiä mahdolliset haastateltavat käsiini ja haastatella heidät. Sain haastatelluksi kuusi tyttöä, jotka ovat jollain tavalla kytköksissä Espoon Tyttöjen Taloon tai he asuvat Espoossa. Haastateltavien keski-ikä oli 20 vuotta, joista puolet heistä oli maahanmuuttajataustaisia ja puolet kantasuomalaisia. Jokaisella oli oma ainutlaatuinen tarina kerrottavanaan. Haastattelut toteutin teemahaastattelun menetelmin. Minulla ei ollut käytössä haastattelurunkoa, sillä halusin, että haastattelijat kertovat minulle valitsemastaan aiheesta sen verran, kun haluavat.</p> <p>Minulla oli tiedossa ennen haastattelua aihepiiri, josta haastattelu käydään, mutta minulla oli muutama kysymys varalla, jos haastattelija ei tiedä mistä jatkaa. Halusin luoda haastattelijalle luottamuksellisen ilmapiirin, sillä aiheet olivat herkkiä ja erittäin henkilökohtaisia, joten koin, ettei neutraali haastattelijan rooli olisi kaikista optimaalisin. Haastattelin heitä omana itsenäni, jotta saisin heihin luottamuksen luotua lyhyessä ajassa. Aiheiden kanssa piti olla varovainen ja hienotunteinen. Halusin, että haastattelutilanne olisi haastattelijoille voimaannuttava ja tarinoiden lukeminen voimannuttaa lukijoita. Kyseessä olisi molemmin puoleinen voimaantuminen.</p> <p>Äänitin haastattelut ja litteroin ne. Kirjoitin haastattelut puhtaiksi tarinamuotoon, niin ettei niistä voi tunnistaa haastateltavia ja ne ovat selkeitä kokonaisuuksia, missä on alku ja loppu. Huomasin, että haastatteluissa oli samankaltaisia teemoja, joten lähdin teemoittelemaan haastatteluita ja löytämään yhtäläisyyksiä niiden väliltä. Käytin rohkeasti omaa tulkintaa, sillä tarinoita nähdä hyvin eri tavoin. Tulkitsin tarinat selviytymistarinoiksi.</p> <p>Huomasin opuksen tarpeiden muuttuneen haastattelujen jälkeen. Onko minulla tarvetta osoittaa moninaisuutta ja erilaisuutta? Tunsin, että opinnäytetyöni tarvitsi uuden näkökulman, mikä on universaali ja opukseen voisi samalla samaistua kaikki tytöt.</p> <p>Kun puhun Neitoperhosesta tässä opinnäytetyössä, en tarkoita konkreettisesti perhosta, vaan Neitoperhonen on opus, jonka olen tehnyt Espoon Tyttöjen Talon käyttöön, joka on osa opinnäytetyötäni. Neitoperhoseen on koottu haastattelujen pohjalta tarinoita ja kysymyksiä. Opuksen on myös lisätty erilaisia tehtäviä, joita on mahdollista tehdä itsenäisesti, vaikka kotona, avoimissa illoissa Espoon Tyttöjen Talolla tai tehtäviä voi hyödyntää erilaisissa vuorovaikutteisissa tyttöryhmissä tai yksilötapaamisissa. Opuksen tarkoitus on tutkistella minuutta ja löytää voimavaroja tarinoiden ja tehtävien avulla.</p> <p>Selviytymistarinat ovat opuksen pääosassa, mutta opukseen on lisätty kysymyksiä ja tehtäviä, joiden idea on sytyttää lukijassa voimaantumista ja löytämään uusia puolia ja käsittelemään vaikeita tunteita.</p>	
Asiasanat tyttöys, voimaantuminen, itsetunto, voimavara, moninaisuus, tyttötyö	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Youth Work and Civic Activities

ABSTRACT

Author Natalie Paulanto	Number of Pages 51
Title Empowerment stories from girls to girls	
Supervisor(s) Markus Söderlund	
Subscriber and/or Mentor Espoon Tyttöjen Talo ®	
Abstract <p>Espoon Tyttöjen Talo® is part of Kalliolan Nuoret ry activities and it is also part of Tyttöjen Talo's concept. Gender sensitivity girl work is the key in each Tyttöjen Talo. Every girl is welcome there and she will be accepted the way, who she is. Espoon Tyttöjen Talo started activities in 2014 in Leppävaara.</p> <p>Espoon Tyttöjen Talo hoped the production which is collected different stories about girls who has different backgrounds and experiences. The meaning was not generalizing about girls, who live in Espoo. The main aim was show girls diversity these days in Espoo.</p> <p>So my first step was find some girls and interview them. Finally, I found six girls, who are somehow linked to Espoon Tyttöjen Talo or they live in Espoo. Girls average was 20 years and half of them were immigrants and other half were Finnish which parents are also Finnish. Everyone has own story to tell me. My interview method was focused interview. I did not have any direct questions, because I wanted that they will share as much they want to.</p> <p>I knew before what interview is about but I also had few questions just in case, if they needed some questions. I hoped that environment was confidential, because topics were sensitive and personal. I felt that neutrality was not the key to get her talk. I interviewed them as a myself that I could build trust to them in short time. Topics were personal so I needed to be sensitive and careful that I do not hurt their feelings. I wanted that the interview was empowerment to girls and same way will continue to readers. I wanted to be empowerment in both ways.</p> <p>I recorded interviews and transcribe them. I wrote interviews to stories the way that reader can not recognize the story teller. Stories are complete which are start and end. I noticed that in interviews has similarities about themes, so I start to thematising interviews. I use my own interpretation because there are many ways to interoperate them. I interpreted stories in win through stories.</p> <p>After interviews I noticed that the need of the production has changed. Do I need show diversities and dissimilarities in Espoo? Is that already obvious thing? I felt, that my thesis needed a new point of view which is universal and all girls could interdificate themselves.</p> <p>Neitoperhonen is the production which I have made to Espoon Tyttöjen Talo which is part of my thesis. In Neitoperhonen has collected stories and questions via interviews. There are also tasks which girls can make independently, open nights in the House or tasks can be used different interaction girl groups or personal meetings. Meaning of the production is research about identity and find some resources via stories and tasks.</p> <p>The main aim of the production is stories which are from survivors, but there is some questions and tasks which idea is empowerment reader and also find new sides and handle hard feelings.</p>	
Keywords girlhood, resources, empowerment, self-esteem, variety, girl work	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
1.1 Kalliolan nuoret ry	7
1.2 Espoon Tyttöjen Talo	8
1.3 Sukupuolisensitiivinen tyttötyö- ”Ei ole yhtä tapaa olla tyttö tai nainen”	10
1.4 Espoon Tyttöjen Talon hyöty	11
1.5 Keskeiset käsitteet lyhyesti	12
2 TYTTÖENERGIAA	15
2.1 Tyttötutkimus Suomessa	15
2.2 Mistä on tytöt tehty – tyttöyden määrittely	16
2.3 Tyttöyden moninaisuus	18
2.4 Tyttöys ja monikulttuurisuus	20
3 AINEISTONKERUU	21
3.1 Narratiivinen tutkimusmenetelmä	21
3.3 Haastattelut	25
3.4 Minä haastattelijana	27
3.5 Litterointi ja tarinoiden kirjoittaminen	29
4 TYTTÖJEN YHTÄLÄISYYKSIÄ JA SELVIYTYMISKEINOJA	30
4.1 Tyttöjen taustoja yleisellä tasolla	30
4.2 Rajoja ylittäviä yhtäläisyyksiä	31
4.2.1 Läheisen kuolema	32
4.2.2 Yhteiskunnan paineet ja erilaisuuden kohtaaminen	33
4.2.3 Monikulttuurisuus ja tyttöjen asema	35
4.2.4 Äidit ja äitiys	36
4.3 Selviytymiskeinoja tytöiltä	37
4.4 Kokemukset ja tunteet voimavaroiksi	40
5 NEITOPERHONEN	42
5.1 Tarinoiden merkitys	43
5.2 Alkusanat ja kysymykset	44
5.3 Neitoperhosen tehtävät	45
5.4 Voimaantuminen	47
6 PÄÄTÖSLUKU	47
6.1 Jatkotutkimuksen aiheet ja oma pohdinta	47
LÄHTEET	50
LIITTEET	52

1 JOHDANTO

Tyttöys on moniulotteinen kokonaisuus, jossa yhdistyy sekä fyysinen, henkinen että sosiaalinen puoli. Jokaisen tytön elämä voidaan kuvailla kirjaksi. Jokainen kirja on ainutlaatuinen ja persoonaltaan erilainen. Kirjoja on ohuita, paksuja, tieteellisiä kirjoituksia, romaaneja ja niin edelleen. Ne ovat myös ulkoisesti aivan omannäköisiä. Jokaiseen kirjaan tulee aina uusia lukuja, jotka voivat olla tunteiltaan ihan millaisia tahansa. Joskus ne huonot luvut johtuvat itsestään riippumattomista tekijöistä. Miten pääsemme vaikeista luvuista uuteen lukuun, joka on toivottavasti onnellisempi ja parempi, kuin se edellinen? Tätä minä lähdän selvittämään.

Olen viime keväänä tehnyt kehittämisprojektini Espoon Tyttöjen Talolle, jonka jälkeen opinnäytetyö tuntui luonnolliselta jatkumolta. Opinnäytetyön aiheena oli alun perin tyttöyden moninaisuus, mutta opinnäytetyön edetessä se on muuttunut enemmänkin tyttöjen voimavarojen tarkasteluun ja identiteetin muodostumiseen. Miten tytöt selviävät vastoinikäymisistä? Millaisia voimavaroja heillä on? Onko mahdollista kääntää koetut kokemukset ja tunteet voimavaroiksi?

Opinnäytetyön ohella teen Neitoperhonen nimisen opuksen, johon on koottu erilaisia tarinoita tyttöydestä ja siitä, miten vaikeistakin asioista voi selviytyä. Tarinat on koottu tekemistäni haastatteluista, joten tarinaopuksella ja opinnäytetyöllä on sama aineisto, mutta käytän sitä näissä eri tavalla. Tarinoiden tarkoituksena ei siis ole yleistää tyttöyttä, vaan herättää uusia ajatuksia selviytymisestä ja tyttöydestä, voimaannuttaa ja tukea lukijaa jaksamaan vaikean elämäntilanteen aikana. Opuksessa on myös muutamia kysymyksiä omaan elämään liittyen ja tehtäviä, jotka edistävät omien voimavarojen tietoisuutta ja unelmien tavoittelua. Neitoperhonen on suunnattu Espoon Tyttöjen Talon kävijöille, mutta se sopii kaikille tytöille, jotka ovat kohdanneet haasteita omassa elämässä.

Voin lyhyesti kertoa, että miksi minulle tyttöyden moninaisuus alun perin kiinnosti. Olen itse kaksikielinen, minulla on kuurot vanhemmat ja olen elänyt aina ja tulen aina elämään kahden kulttuurin välillä. Minulla on vanhempien ja sukulaisten kanssa käytössä valtaväestöstä poikkeava kieli ja kulttuuri. Pystyn samaistumaan osittain monikulttuurisiin tyttöihin, sillä olenhan minä yksi heistä. Itse näen monikulttuurisen rikkau-

tena ja vahvuutena, jos ympäristö antaa siihen mahdollisuuden. Monikulttuurisuus tulee näkymään aika vahvasti opinnäytetyössäni, sillä puolet haastatteliijoista oli satumalta maahanmuuttajia. En kuitenkaan halua korostamalla korostaa sitä, vaan se enemmänkin heijastuu jonkin verran eri teemojen kautta.

Olen pohtinut opinnäytetyön rakennetta tarinan muodossa. Tarinassa on aina selkeä alku, keskiosa ja loppu. Pyrin siihen, että tämä opinnäytetyö on mahdollisimman helppolukuinen ja selkeä. Opinnäytetyön rakenne on seuraavanlainen: Johdannon jälkeen lähdän esittelemään opinnäytetyön tilaajaa, eli Espoon Tyttöjen Taloa ja heidän opinnäytetyöstä saamaansa hyötyä. Luvun lopussa käsittelen vielä lyhyesti keskeiset käsitteet, jotka ovat mielestäni olennaista esitellä ennen kuin syvennymme tyttöyden maailmaan, jota käsitellään toisessa luvussa eri näkökulmista. Kolmannessa luvussa kerron enemmän kvalitatiivisesta (laadullisesta) tutkimusmenetelmästäni, haastatteluista ja pohdin myös omaa rooliani haastattelijana. Neljännessä luvussa lähdän teemoittelemaan yhtymäkohtia tarinoiden välille ja hahmottelen erilaisia selviytymiskeinoja, joita haastatteluissa on ilmennyt. Viidennessä luvussa käyn läpi opuksen rakennetta ja mitä todellista hyötyä tästä voi olla opuksen lukijalle. Viimeisessä luvussa pohdin omia kokemuksia ja pohdin mahdollisia jatkotutkimuksen aiheita tekemälleni opinnäytetyölleni.

1.1 Kalliolan nuoret ry

Kalliolan Nuoret ry on vuonna 1974 rekisteröitynyt varhaisnuoriso- ja nuorisoyhdistys, joka on osa Kalliolan Setlementin toimintaa. Kalliolan Nuorten toimintojen kautta lapset ja nuoret saavat tukea sekä yksilöllisesti että vertaisryhmissä. Nuoret voivat osallistua myös avoimeen toimintaan eli harrastusryhmiin, pienimuotoisiin leireihin, työpa-joihin ja tilaisuuksiin.

Kalliolan nuoret toimii pääasiallisesti pääkaupunkiseudulla, jossa sijaitsee erilaisia toimintoja erilaisille nuorille ja lapsille. Niitä ovat esimerkiksi Helsingin ja Espoon Tyttöjen Talo, Poikien Talo ja Espoossa sijaitseva Saunalahden Tukiasuntoyhteisö. Yhdistys tekee myös sosiaalista nuorisotyötä Kivikon kumppanuusnuorisotalolla, Itä-Pasilassa ja Puistolassa. Kalliolan Nuoret ovat myös aktiivisia kehittämishankkeiden kanssa, niitä ovat muun muassa kunniakonflikteja ennaltaehkäisevä Soppu (2016-

2017) ja valtakunnallinen nettipalvelu e-Talo (2013-2016). (Kalliolan Setlementti, 2016.)

Kalliolan Nuoret ry:n arvoja ovat erilaisuuden kunnioittaminen, luottamus ihmisen ja hänen yhteisönsä kykyyn ratkaista itsenäisesti ongelmia, yksilön oikeuksien kunnioittaminen ja tasa-arvoisuus. Heidän missiona on haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten tukeminen ja sosiaalinen vahvistaminen. Yhdistyksen visiona on, että yhdistys saa aikaan konkreettisia muutoksia lasten ja nuorten elämässä, joka toteutuu vision mukaan sosiaalisen nuorisotyön kautta. Sosiaalinen nuorisotyö antaa sekä lapselle että nuorelle tarpeiden mukaista, yksilöllistä tukea kasvuun ja elämänhallintaan. (Kalliolan Nuoret ry 2015, 6.) Kaikissa Kalliolan Nuorten toiminnoissa pyritään huomioimaan matalakynnyksisyys, sukupuolisensitiivisyys, yhteisöllisyys, osallisuus sekä kulttuurisensitiivisyys. Kumppanuus ja eri toimijatahojen välinen yhteistyö ovat myös yhdistyksen keskeisiä toimintatapoja. (Kalliolan Nuoret ry, 2016.)

1.2 Espoon Tyttöjen Talo

Tyttöjen Talo on osana Kalliolan Nuoret ry:n toimintaa ja se on rekisteröity ”tuotemerkki”®. Tyttöjen Taloilla tehdään tyttöjen tarpeista nousevaa sukupuolisensitiivistä tyttötyötä. Tyttöjen Talon toiminta-ajatuksena on tarjota turvallinen, viihtyisä ja toiminnallinen paikka, jossa jokaisella tytöllä ja nuorella naisella on mahdollisuus tulla kohdatuksi omana itsenään. Talo tukee jokaisen tytön ainutlaatuista kasvua oman näköiseksi naiseksi vastaamalla nuorten elämäntilanteiden ja kasvuympäristön luomisiin haasteisiin ammattitaitoisesti. (Eischer & Tuppurainen 2009, 13.) Tyttöjen Taloja on yhteensä seitsemän, jotka sijaitsevat Helsingissä, Kuopiossa, Oulussa, Rovaniemellä, Turussa, Tampereella ja Espoossa. Jokainen Talo noudattaa samaa kaavaa, miten tyttötyötä tehdään. Vaikka seuraavissa kappaleissa kerron Espoon Tyttöjen Talon toiminnasta, niin oikeastaan kaikissa Taloissa toiminta on samankaltaista.

Espoon Tyttöjen Talo on näistä nuorin Tyttöjen Talo, joka on perustettu vuonna 2014. Tilat löytyvät fyysisesti Leppävaarasta, mutta Espoon Tyttöjen Talo tekee yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa ympäri Espoota. Tyttöjen Talolle ovat kaikki 10–28-vuotiaat tytöt, naiset ja naiseksi kokevat henkilöt tervetulleita. Sinne voi tulla viettämään vapaasti vapaa-aikaa, jota he voivat toteuttaa haluamallaan tavalla. He voivat

esimerkiksi ottaa oma-aikaa lueskellen itsekseen sohvalle sarjakuvia, keskustella ajankohtaisista asioista muiden tyttöjen kanssa tai osallistua ohjattuun toimintaan. Toimintaa on sekä suljetuissa että avoimissa ryhmissä ja suurin osa toiminnasta on osallistujille maksutonta. (Espoon Tyttöjen Talo, 2016.)

Suljetuilla ryhmillä tarkoitetaan ennakkoilmoittautumista ja sitoutuneisuutta koko jakson ajan, jolloin ryhmä toteutetaan. Suljettuja ryhmiä ovat mm. käsityö-, teatteri- ja kokkikerhot ja tanssiryhmä. Erityistä tukea tarvitseville tytöille on mahdollista saada enemmän tukea vuorovaikutteisissa tyttöryhmissä, jotka ovat usein tukiryhmiä. Sellaisia voi olla esimerkiksi äiti-vauva ryhmä tai naiseksi kasvamisen ja seksuaalisuuden ympärille rakennetuissa ryhmissä. (Eischer & Tuppurainen 2009, 22.) Suljetut ryhmät perustuvat tyttöjen tarpeisiin ja ryhmäideat tulevatkin suoraan kävijöiltä. Suljetun ryhmän kesto vaihtelee neljästä tapaamiskerrasta koko lukukauden pituiseen jaksoon.

Tytöt voivat myös varata aikaa yksilötapaamisiin työntekijöiden kanssa, jos heillä on tarvetta puhua heidän elämäntilanteestaan. Tyttö voi kokea tarvitsevansa yksilötukea jossain elämänvaiheessa. Tällaisia voi olla seksuaalisen väkivallan kokeminen, rasmin kokemukset tai muu järkyttävä kokemus. Talolla toimii myös Pop In- seksuaalivastavastaanotto, jossa kävijät voivat kysyä erilaisia kysymyksiä liittyen seksuaalisuuteen. Tyttöjen Talo pyrkii myös matalankynnyksen toimintaan, joten toimintaan voi osallistua anonyymisti. Tyttöjen Taloa voidaan siis kuvailla nuorisotilaa, joka on tarkoitettu naiselle, mutta samaan aikaan se on paljon muutakin kuin vain nuorisotila. (Espoon Tyttöjen Talo, 2016.)

Toimintaa edistää myös vapaaehtoiset, jotka koulutetaan tehtävään. Vapaaehtoisia kutsutaan isosiskoiksi, sillä he ovat siellä nuoria varten ja he kohtaavat nuoria omana itsenään. Isosiskot voivat olla avoimissa illoissa, ohjata ryhmiä ja olla mukana erilaisissa tapahtumissa. Talo järjestämään tutustumiskäyntejä ammattilaisille ja kohde-ryhmään kuuluville tytöille, mutta myös osallistuu erilaisiin tapahtumiin omalla toiminnallaan. (Espoon Tyttöjen Talo, 2016.)

1.3 Sukupuolisensitiivinen tyttötyö- ”Ei ole yhtä tapaa olla tyttö tai nainen”

Sukupuolisensitiivinen tyttötyö alkoi 1990-luvun jälkipuolella, jolloin Suomessa ruvettiin kiinnittämään, siihen että nuorisotyö tavoitti enemmän poikia kuin tyttöjä. Nuorisotilat ovat poikavaltaisia tiloja, jolloin tytöille ei ollut omaa tilaa ja tytöille jäi passiivisempi rooli. Tytöille ei ollut omaehtoista toimintaa, eikä tyttöjä huomioitu samalla tavalla kuin poikia. (Mulari & Eischer 2012, 8).

Yleisesti ottaen monet nuoriso- ja vapaa-aikatoimien järjestämät tapahtumat ja aktiviteetit kiinnostavat enemmän poikia kuin tyttöjä. Maksutonta tai lähes maksutonta tyttöjä kiinnostavaa toimintaa on vähän. Perinteinen nuorisotila vetää edelleen 2010-luvulla enemmän poikia kuin tyttöjä. Lisäksi monissa tutkimuksissa on huomattu, että sekaryhmissä tytöt ottavat enemmän sivustaseuraajan roolin ja ovat toiminnassa passiivisempia. Sivustaseuraajan rooli ei edesauta tyttöjä kasvamaan omannäköisiksi ja arvostamaan tyttöyttä. Poikavapailla alueilla on helpompi arvostaa itseään ja toteuttaa itseään stereotypioista välittämättä. (Eischer & Tuppurainen 2009, 15.)

Tyttöjen Talolla kohdataan kaikki kävijät katsomatta mistä tulet ja millainen olet. Tämä on Tyttöjen Talon tavaramerkki, joka on myös ainutlaatuinen nuorisotyön saralla. Tyttöjen Talo on onnistunut täyttämään ison aukon nuorisotyön kentällä. Talon työmuoto on peräisin sukupuolisensitiivisestä työotteesta. Veronika Honkasalo (2011) jakaa sukupuolisensitiivisen työn määrittelyn neljään osaan. Ensimmäinen osa käsittelee sukupuolisensitiivisen työn samaistaminen tyttötyöhön, toinen sukupuolisensitiivinen työ rakenteiden huomioimisena, kolmas sukupuolisensitiivinen työ osana poikatyötä ja neljäs sukupuolisensitiivinen työote monenlaisten erojen samanaikaisena huomioon ottamisena. (Honkasalo 2011, 93-94).

On huomioitava, että sukupuolisensitiivinen tyttötyö ei ole kytköksissä sukupuolineutraalisuuteen. Sukupuolineutraalissa kasvatuksessa kielletään täysin sukupuoli ympäristössä, esimerkiksi koulumaailmassa ja joissain tapauksissa jopa lapselta itseltään. (Eischer & Tuppurainen 2009,16). Kun taas sukupuolisensitiivisessä työotteessa ja tyttötyössä on kyse siitä, että sukupuoleen liittyvien erityispiirteiden esiin nostamista ja sukupuolelle ominaisten sukupuolelle kasvamisen kipukohtien huomioimista. Tällä tavoin pystytään kyseenalaistamaan ja keskustelemaan stereotyyppistä sukupuoli-

rooleista ja antaa mahdollisuus nuorelle kasvaa omanlaiseksi aikuiseksi. (Eischer & Tuppurainen 2009, 13). Oman identiteetin löytäminen on monimutkainen prosessi, jota sukupuolisensitiivinen työote ja tyttötyö vahvasti tukevat.

1.4 Espoon Tyttöjen Talon hyöty

Toteutin työharjoittelun Espoon Tyttöjen Talolla keväällä 2015. Työharjoittelu oli osa kansainvälisen ja monikulttuurisen toiminnan kehittämisprojektia. Opinnäytetyö tuntui luonnolliselta jatkumolta kehittämisprojektille, sillä Talon tavat ja käytänteet olivat jo entuudestaan tuttuja minulle. Kehittämisprojektiini kuului muun muassa Espoon Tyttöjen Talon esittelyn laajentaminen, jotta esittely saavuttaisi mahdollisimman monen tytön. Ennen kehittämisprojektia esittely oli vain suomen kielellä. Kehittämisprojektin jälkeen, esittely on olemassa sekä englanniksi että selkokielellä. Esittelyä on myös mahdollista esitellä toimintaa kuvakortein (kuva, jossa on alla lyhyt teksti sekä suomeksi että englanniksi) Talon ulkopuolisissa tapahtumissa ja esimerkiksi erityisryhmille, jotka tarvitsevat visuaalista ja konkreettista esittelyä, hahmottaakseen Espoon Tyttöjen Talon toimintaa. Kun pohdimme kehittämisprojektia yhdessä työharjoitteluohjaajani kanssa, tuli mieleen että voisin kerätä tarinoita espoolaisista tytöistä. Se ajatus jäi vahvasti mieleeni ja pohdiskelin itsekseni, että tämä voisi olla hyvä opinnäytetyön aiheen aineistona hyvinkin mielenkiintoinen.

Opinnäytetyön idea oli tuottaa tarinaopus, jossa on tarinoita erilaisista tytöistä. Tarinaopuksen sisältöön sain lähes vapaat kädet, joten minä sain tehdä opuksesta itseni näköisen. Miten tämä hyödyttää Espoon Tyttöjen Taloa? Tarinaopuksen rakenteen tarkoitus on olla mahdollisimman yksinkertainen, mutta kuitenkin niin että sitä voi käyttää monissa eri tilanteissa. Sitä voi käyttää mahdollisesti yksilötapaamisissa, avoimissa illoissa, vuorovaikutteisissa tyttöryhmissä ja opusta voi lueskella myös itsenäisesti. Rakenne on muodostettu niin, että siinä tarinoiden lomassa on myös kysymyksiä ja tehtäviä, jotka voivat mahdollisesti herättää myös uusia ajatuksia ja selviytymiskeinoja elämän koettelemuksista.

Espoon Tyttöjen Talon henkilökunta hyötyy tästä hieman, mutta tämä on hyödyllisempi Espoon Tyttöjen Talon kävijöille ja toiminnalle. En tee Neitoperhosta työntekijöille, vaan nimenomaan kävijöille ja kävijöiden tarpeiden mukaan. Opusta ja sen si-

sältämiä tarinoita voi myös lueskella itsekseen ja pohtia kysymysten kautta omaa elämää. Toivon, että lukukokemus herättää tytöissä uusia ajatuksia ja kysymyksiä ja he pystyvät keskustelemaan jonkun turvallisen aikuisen kanssa, esimerkiksi Espoon Tyttöjen Talon työntekijöiden kanssa. Toiminnan kannalta Espoon Tyttöjen Talo saa mahdollisuuden uuteen toimintamalliin, jota he saavat käyttää mahdollisuuksien mukaan. Tarinat ovat tuotettu haastatteluista, joten tarinat ovat aitoja ja yksilöllisiä.

1.5 Keskeiset käsitteet lyhyesti

Espoon Tyttöjen Talo

Saatan raportissani kirjoittaa pelkästään Tyttöjen Talo/Talo, tarkoitan silloin Espoon Tyttöjen Taloa. Asiakontekstista voi huomata puhunko yleisellä tasolla Tyttöjen Talosta vai Espoon Tyttöjen Talosta.

Feminismi

Feminismin suuntauksilla päämäärä on sama kaikilla, naisten oikeuksien parantaminen. On puhuttu kolmen feminismiaalloista, jolloin ensimmäinen alkoi 1800-luvulta, jossa liberaalifeminismit ajoivat naisten ja miesten tasa-arvoa. Toinen aalto 1960- ja 1970-luvuilla alkoivat radikaalit naisliikkeet, jolloin erot naisten kesken kasvoivat ja alkoivat ajaa omia etujaan. Myös naiseutta joissain liikkeessä pidettiin parempana kuin miehisyyttä. Kolmas aalto 1980-luvulla kasvatti feminismin kirjoa entisestään. (Rossi 2010, 25.) Kun kirjoitan paikoin feministisyydestä, tarkoitan silloin liberaalifeminismiä, eli naisten ja miesten tasa-arvosta.

Identiteetti

Jokaisella on useampi kuin yksi identiteetti. Oman identiteetin määrittely vaihtelee paikasta ja ajasta. Joskus olet ”pelkkä” opiskelija kun samalla olet toiselle äiti. Identiteetti ei ole pysyvä määrittely vaan se muuttuu kokoajan. Identiteetti ei koskaan tule olemaan valmis, vaan se muokkautuu jatkuvasti tiedostamattomissa prosesseissa. (Jyväskylän yliopisto, 2016).

Kulttuurisensitiivisyys tyttötyössä

Merkitsee herkkyyttä huomioida eri kulttuurien erityispiirteitä. Tytöt eivät ole yhtenäisen ryhmä ja kulttuuri on muutakin kuin etnisyyttä. Kulttuuri voi merkitä elämäntapaa, seksuaalista suuntautumista, uskontoa tai yhteiskunnallista osallistumista. Näillä saattaa olla iso vaikutus tyttöjen rakentaessa omaa identiteettiään. Jokainen tyttö kohdataan ainutlaatuisena yksilönä. (Mulari & Eischer 2012, 10).

Monikulttuurinen tyttö

Käytän termiä silloin kun tarkoitan tyttöä, joka elää kahden kulttuurin välillä. Hänellä on elämässään kaksi kulttuuria, toinen jota hän käyttää kotona ja toinen kodin ulkopuolella, kuten esimerkiksi koulussa. Hän on voinut syntyä joko Suomessa tai ulkomailla. Jos tyttö on syntynyt Suomessa, on hänen ainakin toinen vanhemmistaan etniseltä taustaltaan muu kuin suomalainen.

Moninaisuus

Tyttyöden moninaisuuteen kuuluu etnisyys, uskonto, sosiaalinen asema, seksuaalisuus ja vammaisuus. Nämä ovat tyttöyden ominaisuuksia jotka omalta osaltaan muokkaavat voimakkaasti tyttöyden identiteettiä.

Narratiivinen tutkimus

Narratiivinen tutkimus on laadullista ja kerronnallista tutkimusta. Narratiivista tutkimusta on käytetty tutkimusmetodina esimerkiksi elämänkerroissa ja tarinan kerronnassa. (Hirsjärvi ym. 2008, 213.) Lisää tietoa luvussa 3.1 Narratiivinen tutkimus.

Neitoperhonen

Kun puhun Neitoperhosesta tässä opinnäytetyössä, en tarkoita konkreettisesti perhosta. Neitoperhonen on opus, jonka olen tehnyt Espoon Tyttöjen Talon käyttöön, joka on osa opinnäytetyötäni. Neitoperhoseen on koottu haastattelujen pohjalta tarinoita ja kysymyksiä. Opuksen on myös lisätty erilaisia tehtäviä, joita on mahdollista tehdä itsenäisesti, vaikka kotona, avoimissa illoissa Espoon Tyttöjen Talolla tai tehtäviä voi hyödyntää erilaisissa suljetuissa ryhmissä tai yksilötapaamisissa. Opuksen tarkoitus on tutkistella identiteettiä ja löytää voimavaroja tarinoiden ja tehtävien avulla.

Sosiaalinen nuorisotyö

Kalliolan Nuoret Ry ovat sosiaalisen nuorisotyön kentän ammattilaisia, jonka toimintamallit myös heijastuvat Espoon Tyttöjen Talon toiminnassa. Sen lähtökohtana on syrjäytymisvaarassa olevan lapsen ja nuoren yksilöllinen kohtaaminen ja kokonaisvaltainen huomionottaminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Sosiaalisessa nuorisotyössä sulautuvat nuorisotyön, erityisnuorisotyön ja sosiaalityön piirteet. (Eischer & Tuppurainen, 13-14.)

Tunnepedagogiikka

Tunnepedagogiikka on kasvatuksellinen suuntaus, joka keskittyy nuoren tunteisiin ja tunteiden hallintaan. Tunnepedagogiikka tukee muun muassa lapsen ja nuoren sosioemotionaalista kehitystä. Siihen sisältyy tunteiden tunnistamista sekä nimeämistä, niiden haltuunottoa ja ilmaisua. (Lankinen 2011, 15.)

Tyttöys

Tyttöydelle tarkkaa ei ole määriteltyä, mistä tyttöys alkaa ja mihin se päättyy. Tyttöyteen kuuluu ikä, aika sekä kulttuuri. Jossain kontekstissa tyttö termillä voidaan myös tarkoittaa nuorta naista. (Ojanen 2011, 11.) Itse tässä opinnäytetyössä käytän termiä tyttö, kun puhun 10-28-vuotiaista naispuoleisista henkilöistä. Se on laaja ikähaitari, mutta Espoon Tyttöjen Talon toiminta on suunnattu tälle ikävälille. Lisää aiheesta seuraavassa luvussa.

Voimaantuminen

Voimaantuminen on jokaisen sisäinen prosessi, joka vapauttaa omia voimavaroja ja luovuutta sekä lisää itsetuntoa. Prosessi on henkilökohtainen ja kukaan ei voi voimaannuttaa toista, mutta sitä voidaan kuitenkin tukea ja antaa siihen tarvittavat työkalut. Voimaantumisessa on kyse tyttönä olemisesta ja naiseksi kasvamiseksi eri näkökulmista. Voimaantumisessa pyritään vahvistamaan minäkuvaa, oman kehon hyväksymisestä, naiseudesta ja sen eri muodoissa. (Mulari & Eischer 2009, 15). Vaikka voimaantuminen lähtee itsestä, siihen vaikuttavat sosiaaliset rakenteet, ympäristö ja olosuhteet (Lankinen, 2011, 11).

2 TYTTÖENERGIAA

Käsittelen tässä luvussa tyttöyttä monista eri näkökulmasta. Tyttötutkimusta on tutkittu muutaman vuosikymmenen ajan Suomessa. Käyn tyttötutkimuksen historiaa läpi ja sen pääkohtia ennen kuin määrittelen tyttöyttä. Luvun lopussa pohdin tyttöyden moninaisuutta ja monikulttuurisuutta. Pohdin, miten moninaisuus ja monikulttuurisuus tänä päivänä näkyvät Suomessa.

2.1 Tyttötutkimus Suomessa

Tyttötyöntutkimus yleistyi Suomessa 1980-luvun lopulla, jolloin ilmestyivät ensimmäiset tyttötyön opinnäytetyöt. Tyttötutkimus on osa nuorisotutkimusta, lapsuudentutkimusta ja naistutkimusta. Kuitenkin tyttötutkimusta on perusteltu omana tutkimuskenttään, joka on vakiintunut useilla humanistis-yhteiskuntatieteellisillä aloilla. Tyttötutkimus eroaa nuorisotutkimuksesta ja lapsuudentutkimuksesta sen verran, että nuorisotutkimus on yleensä sukupuolineutraalia, kun taas tyttötutkimuksessa sukupuoli on nimenomaan sen ankkuri. Naistutkimuksessa on sanottu, että tyttötutkimus olisi sen pikkusisko. Niille on tyypillistä tarkastella kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä lähes samalla tavalla, kun tarkastellaan niitä kysymyksenasettelussa. Tyttötutkimuksessa on havaittavissa feministinen näkökulma, tyttötutkimus on feminististä tutkimusta erikäisistä tytöistä. (Ojanen 2011, 10-11.)

Tyttötutkimuksessa on vahvasti neljä pääteemaa, jotka koetaan erittäin tärkeiksi sekä Suomessa että ulkomailla. Teemat ovat valta, toimijuus, moninaisuus (aiheesta tarkemmin luvussa 2.4) ja muutos. Vallan näkökulma on laaja ja se käsittelee valtaa sekä tyttölähtöisesti että kulttuurilähtöisesti. Vallan muotoja on useita, joita on käytetty monissa tyttötutkimuksissa. Tutkimuskohteina on ollut muun muassa tyttöjen väliset ystävyysuhteet tai tyttöjen itsenäisyyttä ja valinnanvapautta, mutta myös sen vastakohtaa tyttöjen uhriasemaa. Valtaan on liitetty myös voimaantuminen, joka vahvistaa tyttöyttä mikä rikkoo rakenteellisia epäkohtia. Mikä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että rikotaan normeja osoittamalla tyttöyden moninaisuutta. Tällöin tyttöys kuuluu kaikille, eikä vain tietylle ryhmälle. (Ojanen 2011, 22-23.)

Toimijuutta on tutkittu tytön asemasta toimija erilaisissa toimissa. Nykyään tytöt voivat vaikuttaa stereotypioihin rikkomalla niitä ja ilmaista mielipiteensä sosiaalisessa mediassa. Toimijuus on liitetty myös valtaan, toimijuus on yksi vallan muoto, jota tytöt käyttävät muuttaakseen yhteiskunnan normeja ja muuttamalla sen käsityksiä. Tytöt ovat oman kulttuurinsa asiantuntijoita, jolloin he voivat sopeutua siihen tai haastamalla kulttuurinsa asettamia kehyksiä tyttöydelle. Toimijuus voi olla myös näkymätöntä ja heikkoa, eli tiedostamatonta. (Ojanen 2011, 24-25.) Muutos tyttö tutkimuksessa on vaihdellut suuresti vuosikymmenien ajan. 1970-luvulla toivottiin, että tyttöjen kulttuuri siirtyy julkisiin tiloihin, kun taas myöhemmin on tutkittu tyttöyden ruumiillisuuden yhteyttä yhteiskuntaan. Mitä normeja yhteiskunta asettaa tyttöjen ruumiillisuudelle ja miten yhteiskunnalliset muutokset näkyvät tytöissä ja miten he sitä käsittelevät. (Emt. 2011, 28-29.)

Tyttöys (Girlhood) on voimavara ja sisältää myös tyttöenergiaa (Girlpower). Teoksessa *Young Femininity, Girlhood, Power and Social Change* (2011) Sinikka Aapola, Marnina Gonick ja Anita Harris käsittelevät tyttöyden asemaa erilaisilla teemoilla, jotka vaikuttavat tyttöjen elämäntilanteisiin. Teemat voivat käsitellä muun muassa henkisiin, fyysisiin, koulutukseen ja ihmissuhteisiin liittyviin asioihin. Sellaisiin teemoihin mihin mahdollisimman moni tyttö voi teoksessaan samaistua. (Aapola ym. 2011.)

2.2 Mistä on tytöt tehty – tyttöyden määrittely

Mistä on pienet tytöt tehty,
mistä on pienet tytöt tehty?
Sokerista, kukkasista,
inkivääristä, kanelista.
Niistä on pienet tytöt tehty!

Englantilainen kansanruno, suomennut Kirsi Kunnas

Tuo runo, jonka varmasti kaikki ovat sen kuulleet, antaa jonkinlaisen määrittelyn tyttöydelle. Tuo on sellainen määrittely, jonka monet varmasti ovat pienenä sisäistäneet. Tällainen minun pitää olla tai tällainen olen. Tytöt ovat tehty sokerista, kukkasista, inkivääristä ja kanelista. Jos tyttöyden määrittelemineen olisikin noin yksinkertaista, olisi tyttöyden määritelmä yksiselitteistä ja tylsähköä, olisi se myös kapeakatseista ja

yleistävää. Mutta mitä jos tyttö olisikin tehty etanoista, sammakoista ja koirankarvan tupsukoista, olisiko hän silloin poika? Tyttöyteen kuuluu monia osa-alueita, joiden avulla tyttöyttä voidaan määritellä ja se tekee määrittelystä haasteellisempaa.

Tyttöyden iälle ei ole tarkkaa määritelyä siitä, mistä tyttöys alkaa ja mihin se päättyy. Tyttöyteen kuuluvat vahvasti biologisuus, ikä, aika sekä kulttuuri. Jossain kontekstissa tyttö termillä voidaan myös tarkoittaa nuorta naista ja tyttöyttä sanalla ”nuori feminiinisyys”. (Ojanen 2011, 11.) Tyttöjä on historiassa määritelty suhteessa poikiin, on etsitty sukupuolien välisiä yhtenäisyyksiä tai eroavaisuuksia. Tytöille ja pojille asetetut sukupuolinormien rikkomista ei katsottu hyvällä ja tuolloin vedottiin poikkeukseen. (Tuomaala 2011, 48).

Missä menee tyttöyden ja naiseuden raja? Tyttöyden määrittely on vaihdellut vuosikymmenten aikana, niitä ovat muun muassa sukukypsyys, täyden työkykyisyyden saavuttamisena tai viimeistään avioliitto on katsottu päättävän tyttöyden. Kuukautisten alkamista on pidetty naiseuden alkamisen aikakautena, mikä on yksi tyttöjen biologisista muutoksista. Erilaiset kulttuuriset ja uskonnolliset riitit ja rituaalit ovat muodostaneet siirtymäriittejä tyttöydestä naiseuteen, kuten esimerkiksi naimisiin meno. Naimattomia naisia on nähty aiemmin, että he eivät täytä täysin naiseuden kriteerejä vaan naimattomat ja jäivät tyttöyden ja naiseuden välitilaan. (Tuomaala 2011, 48-49.) Näin ei onneksi enää nähdä, sillä Suomessa on monia yksineläjiä omasta valinnastaan. Myös äitiyttä on pidetty naiseuden ja hedelmällisyyden esikuvana. Myös täysi-ikäisyyden rajaa on pidetty tyttöyden ja naiseuden rajapyykkinä. En koe määrittelyä kovin hyvänä, sillä tytöstä ei tule yhdessä yöstä naista, vaan se on monien tapahtumien summa.

Sukupuoli on olennainen osa tyttöyden identiteettiä. Ilman sukupuolta ei olisi myöskään tyttöjä. Vuosikymmenten aikana tyttöyden määritelmä on muuttunut yhteiskuntamuutosten johdosta. Aiemmin tyttöys on liitetty vain varhaismurrosikään, jonka jälkeen tytöstä on tullut automaationa nuori nainen. Nykyään tyttöyden määritelmä on laajempi ja moniulotteisempi.

Käsite tyttöys on vielä Suomessa käsite, joka helposti liitetään tytöttelyyn. Tytöttely on nähty alentavana ja varsinkin miespuolisten suusta tultaessa. Feministit ovat vii-

me vuosina ottaneet tyttöys sanan voimasanana ja nuoret naiset käyttävät myös itsestään tyttö sanaa. Kielteisestä on siis tehty voimavara. Se on tietoisesti olemassa, mutta se ei ole näkyvillä samalla tavalla kuin muissa länsimaissa kuten Amerikassa tai Ruotsissa. Lutkamarssi (SlutWalk) on ainoa, joka tulee äkkiseltään mieleeni. Lutkamarssissa Suomen kansa otti kärkeästä kantaa naisten pukeutumiseen, kun kanadalainen poliisi kommentoi mediassa, että naisten pitäisi välttää pukeutumista lutkamaisesti, jotteivat he tulisi raiskatuksi. Ensimmäiset lutkamarssit Suomessa järjestettiin 6. elokuuta 2011, joihin osallistui yhteensä 80 000 ihmistä. (Yle Uutiset, 2016.)

2.3 Tyttöyden moninaisuus

Länsimaista tyttö tutkimusta on aiemmin kritisoitu, että se on liian kapeakatseinen. Länsimaalainen tyttö tutkimus ei toimi kolmansissa maissa, sillä länsimaalaisen tyttö tutkimuksen kohde on yleensä vaalea, keskiluokkainen ja hetero. On myös huomiotavat, että maahanmuuton myötä tämä ei edes päde länsimaalaisiin tyttöihin. Millainen on länsimaalainen tyttö tänä päivänä? Sekä ulkoisesti että sisäisesti erittäin vaikea yleistää, tyttöyden kirjo länsimaissa on valtavan laaja. Ulkoinen habitus on vain jäävuoren huippu, kun yritämme määritellä tyttöyden moninaisuutta nykypäivänä.

Tyttöys ei ole pelkästään liitoksissa sukupuoleen eikä aikaan, ikään tai kulttuuriin. Tietenkin nämä ovat perusta sille, mutta tyttöys ei ole pelkästään sitä, vaan se koostuu monista osa-alueista. Moninaisuutta on keskusteltu kahdesta näkökulmasta: tyttöjen sidonnaisuutta kulttuuriin ja kulttuurin vaikutuksia tyttöjen toimijuuteen. (Ojanen 2011, 26-27.)

Tyttö tutkimusta laajennettiin uudelle tasolle 1990-luvulla, nimittäin tyttöyden moninaisuuteen. Kritiikki painotti erojen huomioimiseen. Etnisyyden lisäksi alettiin tarkastella myös muita sosiaalisen aseman kategorioita, kuten seksuaalisuuden, iän, luokan tai vammaisuuden yhteyttä sukupuoleen (Ojanen 2008, 3.) Nykytutkimuksessa on haluttu korostaa entisestään tyttöjen moninaisuutta. Esimerkiksi kaksi samasta syntyperästä ja samaa uskontoa harjoittavaa tyttöä voivat olla keskenään hyvinkin erilaisia. Joten tutkijat ovat halunneet korostaa nimenomaan tyttöyden yksilöllisyyttä. (Emt. 2011, 27.)

Tyttöyden moninaisuuteen kuuluvat muun muassa etnisyys, uskonto, sosiaalinen asema, seksuaalisuus ja vammaisuus. Nämä ovat tyttöyden ominaisuuksia jotka omalta osaltaan muokkaavat voimakkaasti tyttöyden identiteettiä. Identiteetin muokaus on aika ja paikka sidonnaista. Jotkin asiat vaikuttavat identiteettiin enemmän kuin toiset paikasta ja ajasta riippuen. (Jyväskylän yliopisto, 2016.) Esimerkiksi vammaisen tyttö ei koe olevansa vammaisen kotonaan, sillä hänellä on helppo liikkua ja toimia kun taas kodin ulkopuolella hänen liikkumisensa vaikeutuu ja silloin hänestä tulee vammaisen. Yhteiskunta siis muokkaa hänen identiteettiä sillä sekunnilla, kun tämä tyttö astuu ulos kotoa. Myös monikulttuurisen nuoren identiteetti voi muuttua kohdatessaan yhteiskunnan. Kotona kaikilla on yhteinen etninen tausta ja kaikki puhuvat samaa kieltä, mutta kodin ulkopuolella maahanmuuttaja tyttö voi kokea olevansa osittain ulkopuolinen.

Yhteiskunta puhuu paljon miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta ja sukupuolen välisistä etuuksista, mutta yllättävää ettei naisten välisestä tasa-arvosta olla keskusteltu pahemmin Suomessa. Ovatko kaikki naiset keskenään tasa-arvoisia? Onko tälle keskustelulle tarvetta? Onko naisissa erilaisia ominaisuuksia, jotka voivat asettaa naisen ”parempaan” asemaan kuin toisen naisen? Tämä liittyy varmasti taas aikaan ja kulttuuriin. Afroamerikkalaisilla oli ennen aivan eri asema valkoihoisia amerikkalaisia vasten. Afroamerikkalaisten tehtävä oli palvella valkoihoisia ja heitä ostettiin orjina koteihin ja se nähtiin normaalina asiana. Nykypäivänä orjuus on kielletty ja kaikkien pitäisi elää tasa-arvossa keskenään. Onko asiat kuitenkaan niin?

Nyky-yhteiskunnassa tilanne elää koko ajan, mutta on tilastoitu esimerkiksi, maahanmuuttajilla on suurempi riski jäädä väliinputoajiksi kuin kantasuomalaisilla. Syitä sille on monia. Onko tässä ”heteronormatiivisessa” yhteiskunnassa edelleen väliä, minkä värisenä olet syntynyt? Vaikuttaako se, että käytät huivia työn saantiin? Onko terveellä tytöllä paremmat mahdollisuudet työllistyä kuin vammaisella tytöllä? Entä kantasuomalaisella vammaisella vai kielettömällä maahanmuuttajalla? Kenellä on enemmän mahdollisuuksia ja kenen näkökulmasta? Kaikki nämä ovat tilannekohtaisia. Jossain tilanteissa, toinen voi kamppailla toisaalla ja toinen toisaalla. (Saarikoski & Kovero 2013, 25.) Ojasen (2008) mukaan tyttöjen välisiä eroja ei olla tutkittu tarpeeksi ja joissain tutkimuksissa käsitellään vain tiettyä tyttöryhmää ja siinä jätetään muut tytöt sen ulkopuolelle.

2.4 Tyttöys ja monikulttuurisuus

Suomi on ollut lähes koko historiansa yksikulttuurinen maa ja Suomeen ei ole muuttanut maahanmuuttajia ennen kuin vasta 1990-luvun alussa. Suomi on ollut enemmänkin maastamuuton maa, suomalaiset ovat muuttaneet esimerkiksi Ruotsiin ja Amerikkaan paremman elämän toivossa.

Nyt viime vuosikymmenten aikana Suomi on kuitenkin monikulttuuristuva maa ja olemme nykyään maahanmuuton maa. Suomessa vuonna 2015 asui 229 765 ihmistä, joiden kansalaisuus oli muu kuin Suomi. (Tilastokeskus, 2016). Tähän ei ole siis laskettu niitä, joilla on kahden maan kansalaisuus. Joten heitä, jotka ovat syntyneet Suomessa ja heidän ainakin toisella vanhemmalla on muu etninen tausta, ei ole laskettu mukaan tähän tilastoon, eli lukumäärä on todellisuudessa huomattavasti suurempi. Ainoastaan Espoossa asui vuoden 2013 alussa 28 976 espoolaista, jotka puhuvat äidinkielenään muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea. Luku on 11,3 % Espoon kokonaisväkiluvusta. Ennusteiden mukaan vuoden 2030 mennessä Espoossa asuu 65 000 vieraskielistä kaupunkilaista, joka on 21% koko Espoon väkiluvusta. (Espoo, 2016.)

Veronika Honkasalo kirjoittaa (2011, 249-268) monikulttuurisuuden huomioimisesta tyttötutkimuksessa ja tyttötyössä. ”Maahanmuuttajantytön kategoriassa on siten muodostunut ”kulttuurinen figuuri”, jonka asemaa kuvaa toimiminen perinteiseksi tulkitun perhekulttuurin ja moderniksi tulkitun länsimaisen kulttuurin välimaastossa. Sen sijaan naisten ja tyttöjen omat näkemykset pääsevät harvemmin esille heitä koskevassa yhteiskunnallisessa keskustelussa ja tutkimuksessa. Uhripositio ja huoli ovat usein siten muiden kuin tyttöjen luomaa ja ylläpitämää. (Emt. 2011, 250.)”

Monikulttuurista tyttöyttä on verrattu länsimaalaista tyttöyttä vasten. Jos verrataan tyttöyttä ja oikeuksia länsimaalaiseen kulttuuriin monikulttuurisuuden näkökulmasta on lähes ilmiselvää, että kolmannen maan työistä tulee niin sanotusti uhreja vaikka he eivät itse koe niin. Suomalaisessa tyttötutkimuksessa onkin tutkittu monikulttuurisuutta ja etnistä taustaa enemmän uskonnon ja rasmin kautta (Honkasalo 2011,

252). Suomessa elävillä monikulttuurisilla tytöillä on vain suuri rikkaus siinä mitä kansuomalaisilla ei ole. Heillä on kaksi kulttuuria, jotka he ovat omaksuneet ja heillä voi olla kaksi äidinkieltä, jopa enemmän. Ymmärrän, että monikulttuurisilla tytöillä on myös enemmän haasteita löytää paikkansa yhteiskunnassa, jos ympäristö ei katso hyvällä esimerkiksi huivin käyttöä työpaikalla. Huivin käyttö ei ole uhrimerkki, vaan se on osa tytön identiteettiä (jos tyttö on valinnut sen). On enemmänkin rohkeaa käyttää huivia, sillä sen käyttö on valtaväestöstä poikkeavaa.

3 AINEISTONKERUU

Tämä luku kertoo tiedonkeruun vaiheista. Miksi päädyin kvalitatiiviseen eli laadulliseen tutkimukseen ja miksi päädyin juuri narratiiviseen tutkimusmenetelmään. Kerron lyhyesti mitä on narratiivinen tutkimus ja mihin sitä käytetään. Kerron myös konkreettisesti haastattelun kulusta ja miten kaikki alkoi, miten haastattelijat valikoituivat ja miten haastattelut etenivät. Pohdin myös omaa rooliani haastattelijana ja lopuksi kerron lyhyesti, miten asiat lähtivät etenemään haastattelujen jälkeen.

3.1 Narratiivinen tutkimusmenetelmä

Haastattelu on tutkimusmenetelmänä jo hyvin aikansa elänyt ja kulunut, mutta näen sen tutkimuksessani erittäin olennaiseksi tiedonkeruumenetelmänä. Jos kerään tarinoita tytöistä, miten voisin saada mahdollisimman realistisen kuvan tyttöjen tarinoista ja ylipäättään kerättyä tarinoita ilman haastattelua? Tutustuin ennen haastatteluita narratiiviseen tutkimusmenetelmään ja koin, että sieltä löysin muutamia kohtia, jotka voivat olla perusta tutkimukselleni.

Narratiivinen tutkimusmenetelmä on alkanut 1980-luvun lopussa ja se on levinnyt vuosien varrella tieteenaloilta toiselle (Liikka 2003, 17). Narratiivi sanaa on suomennettu tarinaksi, kertomukseksi tai tapahtumien kuluksi. Narratiivisen tutkimuksen tyyppillinen lähtökohta on, että tarinan ja kertomuksen muodostaminen on ihmiselle luontaista ja tehdä oman elämän kokemukset merkitykselliseksi. (Hirsjärvi ym. 2008, 213.)

Narratiivisessa prosessissa on kolme vaihetta, esiymmärtäminen, juoni ja uudelleenymmärtäminen. Esiymmärryksessä on kyse alkuperäisestä ymmärryksestä kun taas toisessa vaiheessa on kyse prosessin juoneistamisesta. Tapahtumakulussa on yleensä juoni jossa on alku, keskikohta ja loppu, joka jäsentää tapahtumaketjun rajalliseksi kokonaisuudeksi. Tapahtumia yhdistävät erilaisia syy-seuraussuhteita. Prosessin viimeisessä vaiheessa tapahtuu uudelleenymmärtäminen, missä tarinan ja lukijan kohdatessa tapahtuu uudelleen ymmärtäminen. (Liikka 2003, 25.) Minun tehtäväni on tulkita tarinoita, niin että poimin juonenkulusta ne olennaiset asiat, mitkä koen tärkeiksi. Samoista tarinoista voi siis tehdä erilaisia tulkintoja riippuen tutkijan intresseistä ja tutkimuskysymyksestä. (Hänninen, 2016).

Merja Liikka (2003) kirjoittaa, että tarinallisuus ei ole vain metodi vaan sitä voidaan ajatella, että joissain tutkimuksissa sitä voidaan pitää myös aineiston nimenä ja sitä pidetään näkökulmana tutkimuksen tekoon. Hän lisää vielä, että narratiivinen tutkimus on osa omaa luomustaan: tarinallisella tutkimuksella luodaan tarinaa maailmasta (Emt. 2003, 19).

Narratiivinen materiaali voi olla hyvinkin kirjavaa, mutta käytän omassa tutkimuksessani haastatteluaineistoa, joka on ajallisesti etenevää teemahaastattelua. Narratiivinen haastattelu on samankaltainen elämänkerrallisen haastattelun kanssa, mutta narratiivisessa haastattelussa haastattelijä voi ohjata kertojan suhdetta johonkin tiettyyn haastattelijaa kiinnostavaan aiheeseen. Näin ollen tarinalle tulee jonkinlainen rajaus ja kehykset, jottei tarina lähde liikaa rönsyilemään. Aloituskysymyksen tulee olla kuitenkin mahdollisimman avoin, että se ei mene liian niin kuin haastattelijä on sen muotoillut.

Helpoin lähestymistapa on edetä ajassa: Miten kaikki alkoi? Miten asiat etenivät? Mihin tämä kaikki johti? On tärkeää narratiivisen tutkimuksen mukaan, ettei keskeytä tai johdattele haastattelijaa arvottavilla lisäkysymyksillä. Haastattelijan roolin kuuluu olla passiivinen, mutta hän voi rohkaista kertojaa jatkamaan muun muassa elein. (Liikka 2003, 21). Aineistonkeruumenetelmäni ei ole puhdasta narratiivista haastattelua vaan minulla on myös tarkentavia kysymyksiä haastattelujen välissä. Määrittelen aineistonkeruun ajallisesti etenevällä teemahaastattelulla. Jos olisin toiminut haastat-

teluissa narratiivisen tutkimusmenetelmien keinoin, uskon etten olisi saanut niin hyvää aineistoa. Tästä enemmän luvussa 3.3.

Tarinallisen lähestymistavan olennaisuus korostuu juuri elämänmuutostutkimuksessa, jossa tutkitaan, miten ihmiset selviytyvät vaikeistakin elämänmuutoksista muovaamalla tapahtumille erilaisia merkityksiä erilaisten kertomisen avulla. (Liikka 2003, 21). Tarinoiden idea on siis koskettaa lukijaa ja hän ei ole yksin ongelmansa kanssa, vaan niistä on joku jo selviytynyt ennen häntä. Kaikissa tarinoissa ei ole niin sanottua ongelmaa, mutta kaikilla on jotain uutta tai vanhaa elämässään, minkä kertoja haluaa jakaa lukijalle.

Alun perin tavoitteena oli kerätä tarinoita ainakin kantasuomalaisista, maahanmuuttajista, äidistä, vammaisesta, mielenterveyshäiriöisestä, seksuaalisuuntautuneesta ja monista muista mahdollisista. Tarkoitus on ottaa laadullinen otos, mutta sen tarkoituksena ei ole yleistää ketään vaan osoittaa kuinka laaja ja kirjava tyttöys on. En kuitenkaan saanut olla liian valikoiva haastattelijoiden suhteen, sillä en saisi valikoida potentiaalisia haastatteliijoita, vaan minun pitää ottaa kaikki halukkaat haastatteluun. On myös muitakin vaaroja ”yli-innokkaan” tarinoiden etsimisessä. Esimerkiksi analyysivaiheessa, ei saisi sivuuttaa ”epäonnistuneita” tarinoita ja tarinoiden yksinkertaistamisella saattaa olla vääristyneet tutkimustulokset ja siten myös raportointiin saattaa tulla pelkistetty kuva tarinoista. (Hänninen, 2016).

3.2 Haastattelijoiden valinta

Ennen haastattelua tein kartoitusta, millaisista tytöistä haluaisin haastatella. Optimaalinen tilanne olisi ollut, jos olisin saanut mahdollisimman monen Espoon Tyttöjen Talon kävijöitä haastatteluun, sillä tilaajana toimii kuitenkin Espoon Tyttöjen Talo. Tavoitteenani oli saada vähintään kuusi haastateltavaa iältään 15-28-vuotiaita. Kuitenkin Tyttöjen Talolla ei ollut niin monia haastateltavia, jotta olisin saanut kattavan kuvan tyttöjen moninaisuudesta, joten laajensin tutkimukseni espoolaisiin tyttöihin. Syytä siihen, miksi ei Talolta löytynyt tarpeeksi haastateltavia oli kytköksissä ikään. Moni kävijä on alle 15-vuotias ja tavoitteenani oli saada myös vanhempia tyttöjä, joilla on myös enemmän elämäkokemusta ja ehkä erilainen lähestymistapa kuin nuoremmil-

la. Otoksen ei ole missään nimessä tarkoitus yleistää tyttöyttä, vaan osoittaa kuinka laaja tyttöyden kirjo on ja mitä siihen kuuluu. Kuuden haastateltavan tarinoista ilmenee jo, kuinka moninainen tyttöys on ja pystyn analysoimaan ja vertaamaan haastattelutilanteita sekä tarinoita keskenään.

Aloitin etsimään haastateltavia laittamalla kirjastojen ilmoitustaululle kutsuja haastatteluun ja laittelin sähköpostia erilaisille espoolaisille tahoille. Koin aluksi, että minun on helppo saada haastateltavat kasaan, eihän siinä paljon tarvita, että saan kuusi haastateltavaa? Huomasin kuitenkin aika pian, ettei asia olekaan niin yksinkertainen. Miten saan haastattelijat tulemaan luokseni?

Pelkkä sähköpostin lähettäminen ja siihen liitetty kutsu ei houkuttele monia. Monet tahot eivät edes vastanneet mitään viesteihin. Osa kyllä innostui ja vastasikin minulle, että yrittävät saada minulle haastattelijoina. Niitä ei kuitenkaan kuulunut. En kuitenkaan lannistunut tästä ja lähettelin edelleen viestejä eri tahoille ja laitoin monille tahoille viestiä, jossa kerron miksi haluaisin saada heidät mukaan haastatteluun. Koin jälkepäin, että minun olisi ehkä pitänyt mennä suoraan toimijoiden paikanpäälle, siten olisin kohdannut potentiaalisia haastateltavia kasvokkain ja olisin voinut saada enemmän haastateltavia. Tähän en kuitenkaan osannut varautua aikataulullisesti.

Lopulta minun piti myös pyytää kavereilta ja tuttavilta apua, jos heillä olisi sopivia haastateltavia kaveripiireissään. Yhden haastateltavan sain tätä kautta. Kaksi haastateltavaa oli minulle entuudestaan tuttuja. Käytän kuitenkin vain haastattelutilanteissa saatua tietoa, enkä käytä muuta tietoa tutkimukseen. Entuudestaan tuttujen aineistonkeruu oli erilaista verrattuna tuntemattomien haastattelijoiden, sillä luottamussuhdetta ei tarvinnut rakentaa, vaan se oli jo keskustelun alkaessa läsnä (aiheesta lisää luvussa 3.4).

Haastateltavat valikoitui niin, että kaikki halukkaat pääsivät haastatteluun. En rajannut haastattelijoina taustan tai kokemuksen perusteella. Vaikken saanutkaan niin moninaista kuvaa tyttöydestä sain monia upeita ja rikkaita tarinoita tyttöydestä ja olen tyytyväinen saamaani aineistoon.

3.3 Haastattelut

Kaikki haastattelut toteutin maaliskuun (2016) aikana. Alkuperäinen suunnitelma oli, että haastattelen kaikki haastateltavat yksitellen, mutta sain myös mahdollisuuden yhteen pienryhmähaastatteluun. Virallinen haastatteluosio kesti haastattelusta riippuen noin 15–45 minuuttia, siinä ajassa tuli jo paljon ”ylimääräistäkin” asiaa, mikä oli minulle erittäin arvokasta materiaalia.

Haastattelut tein vaihtelevasti eri paikoissa. Toivoin, että se tila missä haastattelu tehdään, on haastatteliijoille jo ennestään tuttu. Tuttu ympäristö luo myös turvallisuuden tunnetta. Vaihtoehtoisesti minulla oli mahdollisuus käyttää Espoon Tyttöjen Talon tiloja haastattelujen tekemiseen. Useat olivat kuulleet Espoon Tyttöjen Talosta ja he olivat vierailleet siellä entuudestaan. Kaksi haastattelua tein fyysisesti Talolla ja loput muualla. Nämä kaksi haastateltavaa eivät koskaan käyneet Espoon Tyttöjen Talolla, joten aluksi esittelin heille toimintaa ja Taloa yleisesti. Kerroin myös toiminnasta lyhyesti Talon ulkopuolella tehdyissä haastatteluissa. Jätän tietoisesti kertomatta missä loput haastattelut tein tietoturvalisistä syistä, jotta tyttöjen henkilöllisyyden paljastumiselle on pienempi riski.

Toteutin haastattelut teemahaastattelun muodossa, mikä on yksi narratiivisen tutkimuksen metodeista. Teemahaastattelussa on tyypillistä, että haastattelun aihepiiri on tiedossa, mutta tarkkaa kysymysrunkoa ei haastattelutilanteessa käytetä. (Hirsjärvi ym. 2008, 203-204). Ennen haastattelua tiesin, mistä aiheesta haastattelut tulevat käsittelemään, mutta en ollut suunnitellut tarkkaa haastattelurunkoa. Olin ennen haastatteluja merkinnyt päiväkirjaani kysymyksiä, jotka ajattelin olevan olennaisia kysymyksiä. Monissa haastattelutilanteissa haastateltavat kysyivät minulta, mitä haluan tietää tai he eivät tiedä mistä aloittaa. Kerroin heille, että en halua mitään tiettyä vastausta, vaan haluan heidän itsensä kertovan minulle niin paljon, kun tahtovat. Annoin heille apukysymyksiä, jos heillä ei tullut mitään mieleen tai he eivät osanneet jatkaa luonnollisesti eteenpäin. Huomasin jo varhain, että olin rakentanut useimmat kysymykset samankaltaisiksi, vaikka tarinat olivat eri aiheista. Tarinoihin olin selkeästi rakentanut juonen, jossa oli alku, keskiosa ja loppu. Miten tarina alkaa, mikä on muutos, miten se vaikuttaa tytön elämään ja miten siitä selviydyttiin.

Kaikissa haastatteluissa oli kolme samaa kysymystä, mitkä kysyin haastatteliijoilta. Ensimmäinen kysymys oli yksinkertaisuudessaan: kuka sinä olet. siihen sai vastata avoimesti niin paljon, kuin kertoja halusi antaa itsestään. Koin tämän helpoksi laskuksi vaikeille aiheille ja saamaan osittain sitä luottamusta kertoa minulle asioita. Toinen kysymys oli adjektiivikysymys, eli haastattelijoiden oli lopussa pohdittava, miten kokemus on muuttanut hänen elämäänsä yhdellä adjektiivilla ja miksi juuri se adjektiivi. Tämä kysymys liittyy olennaisesti opuksen rakenteeseen, jota käsittelen luvussa viisi. Kolmas oli loppufiiliskysymys. Millainen haastattelu oli ja jäikö mitään mitä olisi vielä halunnut sanoa. Näin myös pystyin varmistumaan, ettei vanhat haavat auenneet haastattelun aikana ja haastattelijalle jäi hyvä mieli haastattelusta.

Suunnittelin etukäteen, että kaikki haastattelut tulevat olemaan yksilöhaastatteluita, mutta sain myös mahdollisuuden pienryhmähaastatteluun. Ajatus oli sama kuin yksilöhaastattelussa, eli teemahaastattelu, mutta paikalla oli kolme haastateltavaa ja heidän ohjaajansa toisesta organisaatiosta. Kaikki haastateltavat pienryhmähaastattelussa olivat maahanmuuttajataustaisia. Haastattelijat itse olivat toivoneet, että paikalla on heidän ohjaajansa, joka on heille entuudestaan tuttu henkilö. Haastattelutilanteessa ohjaaja ei ollut ohjaajan roolissa, vaan oli etäällä ja toimi tytöille enemmänkin tukihenkilön roolissa. Ryhmähaastatteluissa on sekä hyvät että huonot puolensa, mitkä itse huomasin haastattelun edetessä ja haastattelun jälkeen.

Ohjaajan paikalla oleminen vaikutti ryhmän dynamiikkaan olennaisesti. Huomasin, että haastatteliijoille oli tärkeää, että heillä on mukana ohjaaja tukemassa heitä ja hän on heitä varten läsnä. Henkilö, joka tuntee heidät ennestään ja kannustaa heitä kertomaan ja tietää heidän rajansa, kuinka pitkälle heidän kanssaan voi mennä. En usko, että olisin saanut niin hyviä tarinoita, jos ohjaaja ei olisi ollut paikalla.

Pyrin pienryhmähaastattelussa ottamaan kaikki haastattelijat huomioon ja kyselemään tasapuolisesti kaikilta. Niin kuin monissa haastattelutilanteissa osa ovat äänekäämpiä kuin toiset. Toiset avautuivat asioista enemmän kuin toiset. Minkä takia olin osittain tyytyväinen pienryhmähaastatteluun ja osittain hieman harmistunut, sillä litteointi vaiheessa huomasin, kuinka vähän yksi haastatteliijoista oli loppu viimein puhunut, vaikka hän oli elein ja ilmein mukana haastattelutilanteessa. Annoimmeko tar-

peeksi tilaa hänelle kertoa asioista vai oliko kyseessä kielimuurista? (Hirsjärvi ym. 2008, 206.)

Koin sen olevan haastattelujen kannalta parempi, että heillä on luotettava ohjaaja kuin minä yritän yksin rakentaa luottamussuhdettaan heihin. Pienryhmähaastattelussa kaikki olivat maahanmuuttajataustaisia, joten sekin antoi uuden näkökulman haastatteluun. Myös ohjaaja ymmärsi heidän suomen kieltään paremmin, joten hän toimi myös osittain tulkkina. Pohdin myös tilanteessa, miten ilmaista kysymykset yksinkertaisesti, mutta ei kuitenkaan johdattelevasti. Maahanmuuttajille on helppo esittää esimerkkejä, mutta on riski, että muut käyttävät niitä samoja itseensä.

3.4 Minä haastattelijana

En ole koskaan haastatellut näin massiiviseen tarkoitukseen. Pohdin pitkään, miten esittelen itseni ja opinnäytetyöni aiheen. Ventovieraalle esittely itsestäni kuulostaa haasteelliselta. Mitä on hänen olennaista tietää? Mikä menee henkilökohtaisuuksiin? Missä menee raja? Kun haastattelija on nähnyt mainoksen saa hän osviittaa siihen, mistä on tässä kyse. Halusin kuitenkin ennen haastattelua vielä varmistaa, että haastattelija on ymmärtänyt mihin tätä aineistoa käytetään ja saamaan myös haastattelijan kanssa jonkinlaisen luottamussuhteen, ennen haastattelun alkua.

Vastavuoroisuuden haasteesta kirjoittaa Anne Puuronen (2002) artikkelissaan Dialogisuus ja tyttöys anoreksiatutkimusprosessissa. Puuronen (2002, 300-301) pohtii tutkijan neutraalisuudesta haastattelijaa kohtaan ja miten tutkija ei saisi mennä tuoda esille omia kokemuksiaan tai keskustella henkilökohtaisista asioista haastattelijan kanssa. Mietin pitkään, millainen haastattelija haluan olla. Olenko neutraali ja viileä haastattelijaa kohtaan ja annan haastateltavalle mahdollisuuden tuoda omat ajatukset esille. Kuulostaa ehkä optimaaliselta, mutta mitä jos haastattelijalla ja haastateltavalla ei ole luottamusta keskenään? On vaikea avautua asioista ventovieraalle, mutta hajoaako silloin samalla haastattelijan etiikka?

Jokaisessa haastattelutilanteessa luottamussuhde oli erilainen toisiinsa nähden. Kuten jo aiemmin mainitsin, että kaksi haastateltavaa olivat minulle jo entuudestaan tut-

tuja. Niissä haastattelutilanteet olivat rennompia heti alussa. Pystyimme keskustelemaan meille yhteisistä asioista ennen kuin aloimme virallisen haastatteluosuuden. Kolmas haastattelija, jota haastattelin, oli tuttavani tuttu. En tiedä, mitä tuttavani kertoi haastateltavalle, mutta hän ei ollut erityisen jännittynyt minut nähdessään, vaan hän kertoi minulle avoimesti kokemistaan asioista.

Koin, että pienryhmähaastattelu oli haasteellisin luottamussuhteen luomisessa. Luottamussuhde ei välttämättä aluksi ollut kaikista korkeimmillaan, mutta se kehittyi yllättävän nopeasti. Aluksi esittelin itseni ja kerroin opinnäytetyöstä. Aluksi myös lämmitelin haastateltavia yksinkertaisilla kysymyksillä kuten mikä heidän nimet olivat, heidän ikänsä ja mistä maasta he olivat kotoisin. Kaikki haastateltavat olivat maahanmuuttajia ja tunsivat toisensa entuudestaan. He saivat tukea toisiltaan ja korjasivat toisten suomen kieltä. Haastattelu tehtiin pääosin suomeksi, mutta englantia ja arabia oli myös haastattelussa mukana. Englannin pystyin ymmärtämään, mutta kysymykseni joskus tulkittiin arabiaksi, että kaikki ymmärsivät kysymykset oikein. Yksi osasi hyvin sekä suomea, englantia että arabiaa, joten hän tulkkasi joskus muille kysymykset.

Pohdin haastattelujen aikana, voiko kysymykseni avata vanhat haavat uudelleen? Haastattelujen aiheet olivat erittäin henkilökohtaisia ja arkoja aiheita. Jos niistä ei ole päässyt yli kokonaan on niistä vaikea päästä yli ja toivoin, että haastattelut eivät avanneet niitä uudelleen. Koitin katsoa kehonkielestä, jos haastattelijalle olisi tullut huono olo tai että hän ei olisi halunnutkaan jatkaa haastattelua. Sanoin haastattelun alussa, että haastattelija saa määrittää kuinka paljon kertoo itsestään ja kokemastaan, sillä materiaali käytetään opuksessa tarinan muodossa. Mietin, miten ennestään tuntematon aihe, joka kiinnostaa minua, voinko niin sanotusti vahingossa muuttaa tytön identiteettiä itseäni miellyttäväksi. Haastattelussa on myös riski, että haastattelija kertoo sen minkä haluankin kuulla? Kuten esimerkiksi haastattelija joka on sairastanut syömishäiriön, näenkö hänessä tytön jolla on ollut syömishäiriö vai vain syömishäiriön. (Puuronen 2002, 289-290.)

Loppujen lopuksi koin, että sain rakennettua luottamussuhteen kaikkien haastattelijoiden välille. Koin olevani haastattelijana rauhallinen ja kuunteleva. En mielestäni kysellyt liikoja ja pysyin aiheessa. Huomasin, että monille haastattelijalle tämä oli

voimaannuttava kokemus. Heistä näki, että he ovat otettuja siitä, että juuri heistä tehdään tarina ja haastattelujen jälkeen kaikki olivat iloisia ja heidän silmistään näki, että heille tämä oli iso asia. On upeaa, että juuri he ovat kertoneet minulle tarinansa. Olen etuoikeutetussa asemassa kuullessani nämä tarinat.

3.5 Litterointi ja tarinoiden kirjoittaminen

Haastattelujen jälkeen litteroin kaikki haastattelut sanasta sanaan. Olin äänittänyt haastattelut, ettei minun tarvinnut kirjoittaa koko haastattelun ajan vaan pystyin keskittymään täysin haastattelutilanteeseen. Pyrin litteroimaan haastattelut samana päivänä kun toteutin haastattelun, sillä muistan eleet ja ilmeet paremmin ja pystyn ne ottamaan mukaan litterointiin.

Huomasin myös litterointivaiheessa, että kantasuomalaisten ja maahanmuuttajien välinen litterointi oli erilaista. Kantasuomalaisilla oli paljon täytesanoja, jotka eivät tarkoittaneet mitään, kuten ”niinku” ja ”sellasta”. En pystynyt litteroimaan arabian kielistä puhetta, joten litteroin sen yleisesti [arabiaa]. Siihen olisin ehkä kaivannut tulkkausta, mutta usein arabiaa puhuttiin silloin kun käännettiin kysymykseni arabiaksi, joten en usko että menetin merkittävästi tietoa.

Kun olin litteroinut haastattelut, aloitin kirjoittamaan niistä tarinoita tarinaopukseen. Tarinaopukseen tulee siis kuusi tarinaa perustuen näihin haastatteluihin. Muokkaan tarinoita hieman, että niistä ei voi tunnistaa kertojaa. Vaikka olen saanut luvan julkaista tarinat julkisesti, on tarinat julkaistava anonymisti, eli niistä ei saa ilmetä kertojan nimeä tai muita tietoja, josta hänet voisi helposti tunnistaa. Pyrin siihen, että tarinoista tulee selkeästi esille, että näiden tarinoiden takana on todelliset tytöt ja he ovat kertoneet tarinansa minulle ja minä välitän sen muille.

Haastatteluista tehdyt tarinat voivat tulkita monilla eritavoilla. Halusin muodostaa opukselle positiivisen asenteen ja käytin sitä hyväkseni myös tulkitessani tarinoita. Tulkitsin tarinat selviytymistarinoiksi, sillä aiheet olivat ensinäkin erittäin henkilökohtaisia ja minusta tuntui, että tämä on oikea tapa lähestyä tarinoita.

4 TYTTÖJEN YHTÄLÄISYYKSIÄ JA SELVIITYMISKEINOJA

Tässä luvussa käyn läpi haastatteluista ilmenneitä aiheita tyttöjen näkökulmasta. Eri teemoissa ilmenee, että tyttöyden ongelmat voivat olla universaaleja. Käsittelen ensimmäisessä yleisesti haastateltavien perustietoja ja mistä tarinat kertovat. Toisessa alaluvussa lähdän teemoittelemaan haastateltavien yhtäläisyyksiä toisiinsa. Kolmannessa alaluvussa käyn läpi selviytymiskeinoja ja voimavaroja, joiden avulla haastattelijat ovat päässeet haasteellisen elämänvaiheen ohi. En lähde erottelemaan vastauksia kantasuomalaisten ja maahanmuuttajien välillä, vaan käsittelen aiheet teemoittain. Neljännessä alaluvussa käsittelen haastatteluista ilmenneitä mahdollisuuksia ja tulevaisuuden kuvia, millaiseksi haastattelijat näkevät tulevaisuuden ja minkälainen heidän tuntemuksensa ovat tällä hetkellä.

4.1 Tyttöjen taustoja yleisellä tasolla

Haastateltava	Ikä	Synnyinmaa
Tyttö A	14	Suomi
Tyttö B	21	Suomi
Tyttö C	18	Suomi
Tyttö D	20	Muu
Tyttö E	24	Muu
Tyttö F	25	Muu

Sain siis yhteensä kuusi haastateltavaa ja heistä kolme on kantasuomalaista ja kolme on kantasuomalaista. Haastateltavien keski-ikäksi muodostui 20 vuotta. Vain yksi haastateltavista on alaikäinen. Alaikäisen vanhemmalta on kysytty lupa ja vanhempi sai myös haastatteluun liittyvän kutsun luettavaksi. Tämä haastattelu sopi kaikille osapuolille. Olen merkinnyt tytöt nimettömästi ja jokaisella on omat kirjaimet. Jokaisen tarina on ainutlaatuinen ja kaikki tulevat erilaisista taustoista. Seuraavaksi kerron hieman haastateltavien taustoja, jotta analyysiani ja pohdintoja olisi helpompi seurata.

Tyttö A menetti isänsä vuonna 2013. Hän kertoo oman kokemuksensa siitä, miltä tuntuu menettää läheinen ihminen, miten hän on selvinnyt siitä tähän päivään asti.

Tyttö B on naimisissa ulkomaalaisen miehen kanssa ja he odottavat esikoistaan. Monikulttuurisen parin elämään on tulossa perheenlisäystä ja sitä kautta perheeseen on tulossa suuria muutoksia ja se tuo uusia ajatuksia uudesta elämänvaiheesta.

Tyttö C sairastui vuonna 2014 syömishäiriöön. Hän kertoi kokemuksistaan, millaista on sairastaa syömishäiriötä ja mitä sairauden arkeen kuuluu.

Tyttö D tuli Suomeen vuonna 2013, koska hänen miehensä oli täällä. He odottavat nyt lasta. Ensimmäinen lapsi menehtyi keskenmenoon.

Tyttö E pääsi Suomeen kiintiöpakolaisena. Hän on joutunut pienenä pakenemaan kotimaastaan ja asunut hänen elämänsä pääosin Egyptissä. Heidän oli tarkoitus tulla Suomeen perheenä, mutta hänen äitinsä menehtyi viime vuonna Egyptissä.

Tyttö F on kolmen lapsen äiti. Kotimaastaan paennut perhe ylitti meren veneellä Libyasta Italiaan, nuorimman lapsen ollessa vain kolme kuukautta. Nyt perhe on turvalisesti Suomessa.

Haastattelujen alkuperäinen tarkoitus oli osoittaa tyttöyden moninaisuutta, mutta huomasi haastattelujen jälkeen, miten haastatteluista löytyi yhdistäviä tekijöitä ja osa lähes kaikki haastatteluista olen tulkinut ne selviytymistarinoiksi ja siten lähdin muotoilemaan tarinaopusta toiseen suuntaan. Seuraavissa luvuissa käsittelen enemmän tarinoiden välisiä yhtäläisyyksiä ja selviytymiskeinoja. Huomasin, että kaikkien tarinassa on samankaltainen käsikirjoitus. Yleensä tapahtumat ovat itsestään riippumattomia tai joidenkin tapahtumien summa, mutta niistä on jokainen tyttö selviytynyt tavalla tai toisella. Miten tyttö on siitä selviytynyt ja mitkä ovat olleet heidän voimavaransa selviytyä?

4.2 Rajoja ylittäviä yhtäläisyyksiä

Kolme haastateltavaa ovat kokeneet läheisen kuoleman, kolme heistä on naimisissa, kaksi on raskaana, yksi on äiti sekä viisi haastateltavista ovat opiskelijoita. Vaikka haastattelut tehtiin niin sanotusti yhdestä näkökulmasta käsin, on näkyvillä, kuinka

paljon haastateltavien kesken on yhtymäkohtia, jotka yhdistävät heitä tavalla tai toisella.

Tyttöjen tarinat alkavat useasti niin, että heidän elämässä on ollut tai tulossa muutos, joka on joko onnellinen tai surullinen. Surulliset ovat monesti alkaneet itsestään riippumattomista syistä, jotka ovat sitten muuttaneet heidän elämänsä tavalla tai toisella.

Olen teemoitellut yhdistävät tekijät pohjautuen haastatteluihin. En käytä paljoa lähteitä teemoitteluvaiheessa vaan kerron tuloksista, mitä haastatteluista löysin. Olen teemoitellut aiheet seuraavasti: läheisen kuolema, yhteiskunnan paineet ja erilaisuuden kohtaaminen, monikulttuurisuus ja naisen asema ja viimeisenä äitiys.

4.2.1 Läheisen kuolema

Läheisen kuolema on itsestään riippumaton asia ja jokainen tyttö tulee sen kokemaan jossain vaiheessa elämää. Se on osa ihmisen kiertokulkua. Kuolema voi tulla yllättäen tai sitten siihen voi tavalla tai toisella valmistautua. Mutta onko inhimillistä, jos joutuu kokemaan rakkaan ihmisen kuoleman hyvin varhaisessa vaiheessa elämää? Millaiset arvet se voi jättää tyttöön, jos niitä ei käsittele?

Kaksi haastattelijoista ovat menettäneet vanhempansa. Molemmat haastateltavat ottivat vanhemman menetyksen raskaasti ja surun käsittelemiseen menee aikaa. Jos kuolemaan pystyy mitenkään valmistautumaan etukäteen, se varmasti ahdistaa ja tapahtumaa on vaikea hyväksyä ennen kuin se todella tapahtuu.

”I am sad. Empty place. [silmät kostuvat] Me istumme sairaalassa ehkä kahdeksan kuukautta. Ei mennä kotiin all the time sairaalassa... Minun äiti kuoli ensi [viime] vuonna.” – Tyttö E

”Äiti oli monesti sillee et tuu mukaan tuu mukaan mut sit mä olin sillee et emmä tänään tuu ja tällästä. Niinku tietysti olisin voinut mennä ja sellasta mut samalla mua ahdisti mennä sinne, koska mun isä oli niin huonossa kunnossa.” - Tyttö A

Yleensä sairastumisessa on kuitenkin toivo siitä, että rakas ihminen voisi selviytyä siitä. Monesti ei haluta uskoa, että läheinen tulee katoamaan elämästään vaan jokainen ihminen toivoo viimeiseen asti, että läheinen selviäisi, varsinkin kun sille annetaan toivoa.

”Mä uskoin et iskä olis päihittänyt sen syövän ja tälle. [pitkä hiljaisuus]”

– Tyttö A

Tyttö E kertoi, miten hän oli ollut sairaalassa kahdeksan kuukautta äitinsä vuoteella. Heille oli kerrottu, että kunhan perhe saa turvapaikan Euroopasta heidän äitinsä leikataan siellä. Näin ei kuitenkaan tapahtunut, heidän äitinsä sydän ei enää jaksanut sinne asti.

Yksi haastateltavista on kokenut keskenmenon. Oman lapsen menettämisen tunnetta ei voi toinen tuntea ennen kuin itse on sen kokenut. Keskenmeno voi olla yhtä lailla raskas kokemus. Siinä voi tuntea itsensä epäonnistuneeksi ja syyttää itseään tapahtuneesta.

”Ensimmäinen raskaana vauva kuoli.”- Tyttö D

Myös kuoleman jälkeen voi kestää hetki totutella siihen, että tärkeä ihminen on poissa. Ihmisen poissaolon voi nähdä selkeimmin rutiineissa, joita he ovat harjoittaneet, kuten esimerkiksi säännöllinen yhteydenpito.

”Kun me yleensä juteltiin joka ilta nii sit ku niitä puheluita ei enää tullukaan tai mä en voinu enää soittaa siihen numeroon. Et mä aloin tuntea, että et se ei nyt oo mejän kaa ja sit siihen tunteeseen piti tottua.”

– Tyttö A

4.2.2 Yhteiskunnan paineet ja erilaisuuden kohtaaminen

Myös yhteiskunta antaa tytöille myös eräänlaista painetta onnistua elämässä ja kuulua yhteiskuntaan täysivaltaisena jäsenenä. Jos tietoisesti toimii yhteiskunnan normeja poikkeavasti voi se herättää kysymyksiä, joihin kukaan ei voi oikeastaan vastata.

”... Miltä mun vauva tulee näyttämään ja se ei tuu luultavasti näyttämään ihan perussuomalaiselta ja tuleeks siitä et mä en haluais et sille seuraa mitään ongelmii tulevaisuudessa. Et sit ku se kasvaa ja et mä en haluais et se joutuu rasismin kohteeksi ulkonäkönsä takia, koska suomalainen siitä sit tulee... Se on ehkä ainut mikä jännittää ja pelottaa tulevaisuudessa.” – Tyttö B

Myös yhteiskunnan paineet onnistumisesta on huolestuttavaa. Antaako sellainen paine mahdollisuuden kasvaa tasapainoiseksi ihmiseksi ilman painetta ja ylimääräisiä paineita? Kuten esimerkiksi opiskelujen suhteen, monikin tyttö voi kokea epäonnistuneensa, jos valitsee väärän ammatin tai ei tule valituksi kouluun. Yhteiskunta ei anna ihmisten epäonnistua, vaan paineet ovat korkealla.

”On jotenki paineet siitä kun monilla on jo selkeät suunnitelmat. Mä oon vähän pihalla mikä mä luulen et se on yks, et syömishäiriö on tuonu valheellista turvantunnetta, et mun ei tavallaan tarvii keskittyä, mun ei tarte tietää niinku elämälläni ja tulevaisuudessa kun mä tiedän mitä mä syön seuraavaks... Et jos mä haen väärää opiskelupaikkaa niin et saanks mä enää toista et kerralla pitäis osuu oikeeseen.” – Tyttö C

”Mä oon kerran sen tehny kun olin yläasteella ekat koulupäivät kipeenä se oli ihan hirveetä. Se on just joku tollanen valmiiksi muotoutunut niin siihen on tosi vaikea päästä enää sisään.” - Tyttö B

Myös sairastuminen voi olla yhteiskunnallisestikin asettaa paineita. Yksi työistä sairastaa syömishäiriötä, mutta kun se on enemmän henkistä tai fyysistä, kokee hän, ettei kaikki ymmärrä millaista on sairastaa syömishäiriötä. ”Mikset sä nyt voi syödä?” kysytään häneltä todella usein. Syömishäiriö on myös nähty huomionhakuksena sairautena, johon sairastuneet esittävät sairastunutta. Tällainen herkkä aihe kuin henkinen sairaus saattaa olla nuorelle ja kasvavalle tytölle erittäin haurasta, eikä häntä saisi traumatisoida vaan kannustaa häntä parantumaan.

Maahanmuuttajatytyllä voi olla taas täysin erilaiset odotukset yhteiskuntaa kohtaan. Myös paine yhteiskunnan puolelta saattaa olla vielä voimakkaampi kuin kantasuomalaisilla tytöillä. Kantasuomalaiset eivät välttämättä näe asioita samalla tavalla kuin maahanmuuttajataustaiset. Esimerkiksi Suomeen tuleminen ilman EU:n kansalaisuutta ei ole ihan helppo asia.

”Ensimmäinen se [Suomeen tulo] on vähän vaikeaa, koska mulla ei ole paperia ja olen syyrialainen on vähän vaikeaa.” – Tyttö D

Myös maahanmuuttajataustaiset haluavat sopeutua Suomen yhteiskuntaan mahdollisimman sulavasti, mutta on monet maahanmuuttajista ei ole kantasuomalaista ystävää jonka kautta esimerkiksi puhuisi suomea tai tutustuisi suomalaiseen tapakulttuuriin.

”Minulla ei ole puhuu mun kanssa suomi. Kaikki me puhumme mun äidinkieli.” – Tyttö E

”Mä haluan puhua hyvin suomea, nopeasti. Koska mun mieheni puhuu tosi hyvin ja mun lapsi puhuu hyvin kieltä ja koulukieltä, mutta mä en osaa paljon. Häiritsee.” – Tyttö F

4.2.3 Monikulttuurisuus ja tyttöjen asema

Kun maahanmuuttaja matkaa toiseen maahan, kaikki voi olla hyvinkin erilaista ja se voi myös hämmentää. Kuten yksi tytöistä kertoi, että Suomi on hänen mielestään erilainen verrattuna aikaisempiin maihin, missä hän on asunut. Talvi ja ihmiset ovat hänen mielestään suurin ero. Ihmiset eivät juttele tuntemattomien kanssa pysäkeillä tai juna-asemilla. Hän kokikin tämän asian lähinnä positiiviseksi eikä negatiiviseksi, kun me usein katsotaan sitä negatiivisesti. Täällä on selvät säännöt kaikesta, mutta ihmiset ja tämä on turvallinen maa.

Osa haluaa sopeutua yhteiskuntaan niin hyvin kuin mahdollista ja osa haluaa korostaa monikulttuurisuutta. Lapsen saaminen voi korostaa monikulttuurisuutta perheessä, jos perhe haluaa jatkaa lapsessaan myös toisen vanhemman kulttuuria. Yksi haastateltavista haluaa kasvattaa lapsen suomalaisessa yhteiskunnassa, mutta myös antaa toiselle kulttuurille sijaa lapsen elämässä.

”Mä ainakin haluan korostamalla korostaa monikulttuurisuutta, koska siinä vaiheessa kun me asutaan Suomessa kumminkin mun lapsi on puoli ghanalainen niinku et jos haluaa niitakin juuria opettaa sille niin sitä luultavasti joutuu korostamaan luultavasti arkielämässä, kun suomalaisuus on se mihin törmää joka puolella ja kokoajan...” - Tyttö B

Tyttöjen asema perheessä ja yhteiskunnassa on aika ja kulttuurisidonnaista. Joissain maissa tytöillä ei ole mahdollisuutta opiskella, kun taas meillä se on pakollinen sukupuolesta katsomatta. Tyttöjen asema voi muuttua riippuen yhteiskunnasta ja omasta parisuhteesta. Uuteen yhteiskuntaan muuttaminen voi muuttaa tytön asemaa suuntaan tai toiseen.

”Siinä et jossain asioissa niinku ajattelutapa on erilainen. Kun täällä Suomessa meidät kasvatetaan siihen et on ihan samanarvoisia ja pystyy kaikkeen samalla tavalla... Se on niin sillee et nainen ja mies, sitä korostetaan enemmän et ei olla ihan samanlaisia. Siinä se pieni ero meidän välillä et ei kai siinä muuta.” – Tyttö B

Monikulttuuriset tytöt ovat voineet kokea jotain sellaista, mitä kantasuomalaiset tytöt eivät koskaan ole kokeneet samaa. Esimerkiksi yksi haastateltavista kertoi, että hän on naimisissa serkkunsa kanssa ja hän meni naimisiin 16-vuotiaana. Hän valitsi miehensä yhdessä perheen kanssa. Hän ei opiskellut tai käynyt töissä kotimaassaan, vaan hänellä oli lapset ja koti hoidettavanaan. Silloin hänen kotimaassaan on normaalia, että tytöt menivät nuorina naimisiin. Nyt kuitenkin laki on muuttunut, ettei tytön ole pakko mennä naimisiin niin nuorena.

Monen on myös uhrattava opiskelut menemällä töihin, ansaitakseen rahaa, jotta perhe voi selviytyä. Unelmat on laitettava sivuun ja ajateltava nykyhetkeä. Näin tapahtui toiselle haastattelijalle. Hän suoritti normaalisti peruskoulun ja lukion, mutta ei enää pystynytään jatkamaan yliopistoon, sillä hän joutui töihin äidin sairastuttua ja tie-
naamaan perheelle elantoa. Tämä on aika yleistä nykypäivänäkin, että monet joutuvat uhraamaan opiskelut työlle.

4.2.4 Äidit ja äitiys

”Olen äiti ja minulla on perhe täällä Suomessa... Olen iloinen, koska kaikki mun lapset Suomessa ja pikku tyttö päiväkodissa.”- Tyttö E

Haastateltavista yksi oli jo äiti ja kaksi heistä oli raskaana. Yleisesti vanhemmuuteen ja äitiyteen kuuluu vastuuta, sitoutumista, omistautumista ja aikatauluja (Hirvonen 2002, 168). Jokainen äiti kokee äitiyden ja raskauden aivan eri tavalla. Joku voi kokea sen ihanana asiana kun toinen voi kokea sen pelottavana. Entiset kokemukset

äitiydestä tai raskaudesta voivat vaikuttaa siihen. Toinen raskaana olevista tytöistä kertoi, että hän ei malta odottaa, että hänen vauvansa syntyisi, kun taas toinen oli hieman epävarmempi, sillä hänen edellinen raskautensa oli mennyt kesken.

”Joo on ihanaa, mutta pelkään vähän, koska ensimmäinen raskaana vauva kuoli. Tämä toinen raskaus.”- Tyttö D

” Me ollaan tosiaan naimisissa ja odotetaan meidän ensimmäistä lasta. Minkä pitäis nyt jos laskettuna aikana niin tulla neljän viikon päästä että aika jännää se on. Eletään ihan meidän arkea ja valitetaan ja odotetaan.”
-Tyttö B

Vaikka haastatteliijoista yksi on äiti ja kaksi raskaana, kaikki haastattelijat yhtä lukuun ottamatta mainitsi äiti sanan ainakin kerran haastattelun aikana. Toisen äiti menehtyi ja toisen äiti on ollut tytön tukena vaikeana aikana. Näistä huomaa, että äidit ovat suuressa roolissa tytön elämässä. Äidit ovat monesti ovat lapsilleen ankkureita ja tukipylväitä, joita vasten nuori voi tukeutua hädän keskellä.

4.3 Selviytymiskeinoja tytöiltä

”Suru lähtee suremalla, ikävä lähtee itkemällä.” – Suomalainen sananlasku

Haastavasta elämäntilanteesta selviytymisen muotoja on monia. Kaikilla haastatteli-joilla oli yksilölliset tavat selviytyä kokemastaan, mutta niistä löytyy myös yhtäläisyyksiä. Tutkimus ei kerro kaikkien selviytymiskeinoja, sillä en niitä erikseen kysynyt paitsi satunnaisesti kahdelta haastateltavalta. Muut kertoivat itse tai ilmaisivat sen jotenkin toisin.

Selviytymiseen on auttanut lähimmäisen tuki, vertaistuki ja fyysinen tekeminen. Osa haastateltavista ovat olleet jollekin toiselle tukena. Voiko suunnan muuttaa itse vai voiko muut sen tehdä toisen puolesta? On hyvä, että yleisesti on paljon tukea ympärillä, mutta vain mieli päättää ottaako hän avun ja tuen vastaan.

Kaksi haastateltavista ilmaisi, että he ovat saaneet tukea lähimmäisiltään tilanteeseen, jossa he ovat sitä tarvinneet. Perhe ja äidin tuki ovat ilmenneet haastatteluissa tärkeiksi ankkureiksi selviytymiseen.

”No mun perheen tuki tietysti ja sitte niinku kavereitten tuki ja tällästä että mä en oo tän asian kanssa yksin. Et mulla on niinku ihmisii mun ympärillä ketkä sit auttaa [pitkä hiljaisuus].”- Tyttö A

”No oon mä saanu [tukea] just äidiltä ja mulla on muutamii kavereita joilla on itsellänsä lapsia. Et mä oon yrittänyt vähän googletella ja neuvolassa mua on neuvottu.”- Tyttö B

Vertaistukea ovat saaneet kaksi haastateltavista. He kokevat sen hyväksi asiaksi. Puhua sellaisista asioista, joista joku toinen ymmärtää täysin toisen tunteita ja kokemuksia.

”Hmm joo kyl sit oon niinku sellaset et on luku ja on ottanu selvää ja oon mä tavannukki muita joilla on syömishäiriö niin sit saa sellasta vertaistukee niinku nii.”- Tyttö C

Yksi haastateltavista kaipasi nimenomaan vertaistukea tilanteeseensa, vaikka hän on saanut tukea lähimmäisiltään ja muilta, mutta kukaan hänen lähimmäisillään ei ole samaa tilannetta kuin hänellä. Hän kaipaakaan tukea samassa elämäntilanteessa olevilta tai joka on ollut samassa tilanteessa.

”Olis ollu mielenkiintoista semmosta tukea tai kokemuksia niinku monikulttuurisilta pareilta et sitä on ollu aika vaikee löytää... et olis ollu kiva kuulla kokemuksia siitä et mitä se just ku lapsi rupee kasvamaan ja just et miten se kulttuurien yhdistäminen onnistuu ja niiden ylläpito kotona ja kielet ja muu tällanen jossa puhutaan eri kieltä et semmosii olisin ehkä kaivannut enemmän lisää.” - Tyttö B

Ulkopuolista tukea on saanut myös kaksi haastateltavista. Ulkopuolisella tuella tarkoitetaan esimerkiksi terveydenhoitopiiriä tai muita viranomaistahoja. Molemmat ovat kokeneet sen hyväksi asiaksi ja ovat helpottuneita saadessaan apua ulkopuoliselta taholta. Haastateltavista yksi kertoi, miten hän koki, ettei ole tarpeeksi saamaan apua. Hän vertasi omaa tilannetta muihin ja näki, ettei hänellä ole oikeutta saada apua, sillä muilla on pahempia kuin hänellä. Hänet kuitenkin otettiin heti vakavasti ja hän sai hoitoa. Myös ulkopuolinen tuki auttaa ymmärtämään asioita toisin kuin esimerkiksi lähimmäisen tuki ei välttämättä osaa tukea nuorta samalla tavalla.

”Mut kyl sit muut on ottanu sut silti vakavasti vaik sä et oo niinku joutunu osastolle, ni et kyl on tullu niinku et minäkin voin saada hoitoa. Että mun ongelma otetaan vakavasti... Mä oon saanu tosi hyvää hoitoa siellä syömishäiriökllinikalla... Musta tuntu et mä en oo tarpeeks sairas et se oli tosi hyvä et mut otettiin heti vakavissaan.”- Tyttö C

Moni on ollut toiselle tukena joko lähimmäisen tukena tai vertaistukena toiselle henkilölle. Esimerkiksi vanhemman kuoleman jälkeen sisarukset saavat tukea toisilta sisaruksiltaan. Yleensä vanhimman sisarukset tukevat nuorempia sisaruksia. On myös sellaisia tilanteita, jossa tuki on ollut itsestään selvä asia. Varsinkin äitinä oleminen tuo vastuuta ja huolenpitoa. Äiti on kokoajan lastensa tukena, koska tukeminen on osa vanhemmuutta. Yksi haastattelijoista on matkannut lastensa kanssa Eurooppaan muun muassa täydessä veneessä, silloin kun hänen nuorin on ollut kolme kuukautinen. Äitinä oleminen muuttaa tukena olemista huomattavasti. Sinua ei enää tueta samalla tavalla kuin ennen ja sinun pitää huolehtia ja taata lapselle turvallinen elinympäristö.

Yksi haastateltavista myös kertoi, miten hän on joutunut tukemaan perhettään taloudellisesti. Voin nähdä tämän myös yhdeksi tukemisen muodoksi. Haastateltavan äidin jouduttua sairaalaan, joutui haastattelija menemään töihin, jotta pystyisi tukemaan perhettään taloudellisesti.

Fyysinen tekeminen auttaa myös selviytymiseen. Haastattelijoista kaksi ilmaisi asian-
sa niin, että he olivat tehneet jotain muuta unohtaakseen pahan olon. Toinen teki asioita kavereiden kanssa, kun taas toinen harrastaa pianon soittoa. Haastattelussa hänen silmänsä säihkyivät, kun hän kertoi harrastuksestaan. Musiikki ja harrastukset voivat olla hyviä selviytymiskeinoja. Alituinen ajattelu ei aina ole hyväksi, vaan on hyvä joskus viedä ajatukset muualle ja saada positiivista energiaa elämään.

Kaikki edellä mainittu ovat tukimuotoja omalle toipumisprosessille, mutta ennen kaikkea on kyse omasta ymmärtämisestä ja sisäisestä prosessista. Kaikilla haastattelijoilla oli omat henkilökohtaiset prosessit käsitellä heidän tapahtumiaan. Ulkopuolinen tuki ja muut läheiset ovat tärkeitä prosessissa, mutta parantuminen lähtee itsestä, tahdosta parantua, hyväksyä menneisyys ja katsomalla maailmaa uusin silmin. Oma ajattelutapa ja tunteet muuttuvat, mutta se ei yleensä muutu hetkessä, vaan hitaan

prosessin kautta. Tapahtumien hyväksyminen kestää aikansa ja joillain se voi kestää oman aikansa, vaikka se asia olisi jo ilmiselvää:

”Kyl se sit niinku sit ku muut oli sanonu monta kertaa et sä oot sairas ja saat diagnoosin ni kyl mulla oli monesti oli sellanen olo et kohta mä paljastun huijariksi et mä jään kiinni et emmä oo oikeesti sairas.” - Tyttö C

Myös tapahtumilta halutaan sulkea silmänsä ja aluksi vaikeiden asioiden puhuminen on haasteellista ja halutaan kieltää ensin tapahtunut. Vaikeiden tunteiden käsittely on yksilöllistä ja siinä tarvitaan aikaa.

”Tietysti mulla oli joka päivä ikävä ja silloin oli tosi vaikeeta puhua siitä jutusta. Nii silloin mä en halunnu muistella sitä.” - Tyttö A

”No sen ymmärrys oikeastaan jo sillo alkuun et niinku laihduttaminen tai laihduus ei tuo onnee et ei se niinku et emmä kuitenkaan koskaan tuu olee tyytyväinen siihen.” - Tyttö C

4.4 Kokemukset ja tunteet voimavaroiksi

Kaikilla maahanmuuttajilla on yhtäläisiä kokemuksia identiteettinsä muuttumisesta. Uudessa maassa on etsittävä uusi identiteetti ja löydettävä paikkansa yhteiskunnassa. Samaan aikaan on opittava uusia käytänteitä, mutta kuitenkin elää oman kulttuurin mukaisesti. Vanhemmat haluavat pitää omasta kulttuuristaan kiinni kun taas, maahanmuuttajalapsen kotoutuvat vanhempiaan nopeammin. Se voi luoda ristiriitaa ja vaikeuttaa oman etnisen identiteetin löytymistä. (Helander 2002, 116). Huomasin haastatteluissa, että maahanmuuttajatyttöjen identiteetti on muuttunut Suomeen tulon jälkeen. Yksi haastateltavista kertoi, miten hän meni naimisiin 16-vuotiaana ja ei opiskellut tai tehnyt töitä, vaan hänen työpaikkansa oli koti. Nyt hänellä on uusi tahto opiskella ja lähteä tulevaisuudessa työelämään. Toinen haastateltavista tavoittelee yliopisto-opinnoista tulevaisuudessa, kun hän on ennen tehnyt töitä kampaajana. Uusi maa voi antaa myös uuden mahdollisuuden ja rikkoa perheiden ennakkoodotuksia.

Myös kokemus on vahvistanut tyttöjä positiivisella tavalla. Tytöt kuvailevat heidän elämäkokemuksen tehneet heistä muun muassa ymmärtäväisemmän, vahvemman

ja rohkeamman. Kokemuksen kautta voi myös löytää uusia puolia itsestään ja näin ollen myös identiteetti muuttuu sen mukana.

”Joo ehkä tälleen kliseisesti tehnyt musta vahvemman... Sellainen ymmärrys muita kohtaan et semmonen et mulla on kokemusta ja ymmärtää muita vähän paremmin ja mä tiedän ite et mä selviän. Et tänki kautta joutuu selvittää niinku ja käymään läpi sellaisia vaikeita asioita ja sitä elämää.” – Tyttö C

”Mä oon niinku reipas ku niinku sillee aina menny tän asian kaa eteenpäin et mä oon yrittäny tehä jotain muuta enkä sillee aatella sitä asiaa nii paljoo.” –Tyttö A

”Kaikki on niin uutta ja jännää ja ihmeellistä ja et mä löydän itsestäni aivan uusia puolia ja mun miehestä uusii puolii, mitä mä en edes tienny et siinä on olemassakaan...” –Tyttö B

Myös tällä hetkellä tuntemukset kokemusta kohtaan ovat neutraalit. Koetut tunteet ovat ohi ja nyt kokemastaan voi puhua avoimesti. Myös oma elämäntilanne on vakaa ja onnellisempi.

”Mulla oli kokoajan semmonen tyhjä olo nii se vaihe on tavallaan menny.” – Tyttö A

” Kaikki hyvin Suomessa. Olen iloinen, koska kaikki mun lapset koulussa ja pikku tyttö päiväkodissa ja opiskelen suomea.” – Tyttö F

Myös kokemukset eivät ole vielä ohi. Uusia tulee jatkuvasti ja tytöt kohtaavat uusia vastoinkäymisiä elämässään. Vanhoista elämäntilanteista on myös vaikea mennä eteenpäin, niihin auttaa vain aika. Pahat traumaattisetkin kokemukset voivat olla mielessä vuosia, ennen kuin ne hellittävät. Emme myöskään voi olettaa, että kaikki paranee sormia napauttamalla. Yksi haastateltavista kertoi, että hänen ajatuksensa on edelleen menneisyydessä ja hän ajattelee niitä jopa nukkuessaan. Hän ei pysty nukkumaan rauhallisesti, vaan ajatukset pyörivät päässä. Tähän ei muu auta kun vain aika ja odottaa, että haavat paranevat. Jokainen prosessoi kokemansa omalla tavallaan ja sille ei ole määrättyä aikaa. Toinen haastateltava kertoi, miten hän vielä kamppailee sairautensa kanssa, vaikka hänelle ei tule enää negatiivisia ajatuksia ja samalla tavalla ahdistusta syömisestä niin kuin ennen. Hän pystyy erottamaan epäterveet ajatukset terveestä ajattelusta ja pystyy elämään niiden ajatusten kanssa.

Nämä kokemukset ovat osa tyttöjen tulevaisuutta ja nämä kokemukset voivat vahvistaa itsetuntoa ja he pystyvät katsomaan menneisyyttään muistelemalla ja samalla katsomaan maailmaa uusin silmin. Tulevaisuudesta puhuttiin monien haastateltavien kanssa ja suurin osa heistä kokivat tulevaisuuden positiivisina ja jännittyneinä. Osa haluaa opiskella lisää ja osa ei vielä tiedä, mikä heistä tulee isona mikä on sallittua. Kaikkea ei tarvitse tietää. Unelmiakin vaihdettiin ja tahto nähdä tulevaisuus hyvänä. Yksi haastateltavista sanoi, että tulevaisuus voi olla hyvä tai huono. Mikä on totta ja se voi olla ihan hyväkin asia, ettemme pysty aikamatkustamaan tulevaisuuteen ja näkemään tulevaisuuttamme. Haastateltavat pystyvät elämään tässä ja nyt.

5 NEITOPERHONEN

Neitoperhonen opuksen nimenä tuli sattumalta, kun juttelin pikkusiskoni kanssa tarinaopuksen nimestä. En halunnut ottaa tarinoita otsikkoon, sillä opuksessa ei kuitenkaan ole pelkästään tarinoita. Perhoset ovat olleet myös olennaisesti myös silloin kun olin tekemässä kehittämisprojektia Espoon Tyttöjen Talolla. Perhoseen on liitetty monia symboleita, joita on muun muassa ilo, romanssi, luovuus, henkisyys, keveys ja kauneus, mutta voi myös symboloida uutta tapaa ajatella asioista, uutta vaihetta elämässä sekä muutoksen aikaa. Perhonen on voimaeläin opukselle, perhonen käy monia muodonmuutoksia elämänsä aikana, niin kuin kaikissa opuksen tarinoissa tytöt käyvät muutoksia läpi omassa elämässään.

Opuksen tarkoitus, luoda lukijalle tunne, että kaikesta voi selviytyä ja vaikeus tai tunne ei ole ikuinen, vaan osa elämää. Kaikilla on ongelmia elämässään ja oma päätös selviytymisessä on tärkeää. Osa syy siihen, miksi halusin haastatella juuri heitä jotka ovat jo kokeneet jotain menneisyydessään, he pystyvät kertomaan kokemuksistaan optimistisella asenteella ja antamaan myös hyviä vinkkejä asioiden käsittelemiseen.

Opuksen lopullinen idea syntyi haastatteluiden kautta. Halusin tehdä opuksen, joiden aiheet ovat universaaleja joka sopii moninaisuudesta huolimatta kaikille tytöille. Neitoperhosen ei ole tarkoitus väheksyä tai syrjiä poikia ja heidän tarpeitaan, mutta tilaajana toimi Espoon Tyttöjen Talo, joten suuntasin opuksen Espoon Tyttöjen Talon kävijöille, eli tytöille, naisille ja itsensä sellaisiksi kokeville.

Tässä luvussa kerron, miten opus muotoutui sellaiseksi, kun se nyt on ja miten tarinat istuvat opukseen. Opus ei sisällä pelkästään tarinoita vaan siinä on myös kysymyksiä tyttöydestä, minuudesta, voimavarojen löytymisestä ja vaikeiden tunteiden käsittelyä. Näiden lisäksi opuksessa on myös muutamia tehtäviä, joita voidaan tehdä itsenäisesti, että erilaisissa vuorovaikutteisissa tyttöryhmissä ja mahdollisesti myös avoimissa illoissa Espoon Tyttöjen Talolla. En ole itse luonut tehtäviä vaan, ne ovat otettu eri teoksista. Ensimmäisessä alaluvussa käsittelen tarinoiden merkitystä opuksessa ja toisessa alaluvussa käsittelen opuksen kysymyksiä ja alkusanoja. Kolmannessa alaluvussa käsittelen enemmän tehtäviä, mitä olen opukseen laittanut ja miten uskon sen vaikuttavan tyttöjen elämiin. Viimeisessä pohdin tarkemmin Neitoperhosen voimaannuttamisen vaikutuksia lukijoille.

5.1 Tarinoiden merkitys

Tarinoiden sisimmäinen tarkoitus on voimavarakeskeisyys, lukijat voivat ammentaa niistä voimavaroja omaan elämään. Vaikeiden tunteiden käsittelyssä etsitään kokemuksia vastaavista kokemuksista ja niistä selviytymisestä. (Lankinen 2011, 51). Vertaistuki samankaltaisen kokemuksen kautta on voimavara tytölle, joka kamppailee samanlaisten tunteiden ja kokemusten keskellä. Kuten haastatteluissa ilmeni, vertaistuki on tärkeä elementti selviytymiseen, joten ajattelin tarinat voivat olla osa vertaistukea. Esimerkiksi syömishäiriötä ja muita psyykkisiä sairauksia pidetään edelleen tabuna, eikä siitä puhuta avoimesti. Monet maahanmuuttajat ovat mahdollisesti eksyksissä oman identiteetin löytymisen kanssa, kun he muuttavat uuteen maahan. Toivottavasti tytöt pystyvät löytämään itsessään samoja piirteitä ja ammentamaan uusia näkökulmia tarinoista.

Vaikka tarinat ovat erilaisia ja toisistaan poikkeavia on tarinoissa samantapaisia tunteuksia. Jokaisessa tarinassa on minäkertoja, sillä koin, että haastateltavat saivat äänensä parhaiten kuuluviin ja tunteet välittyvät lukijalle sitä kautta paremmin. Kokemuksena, että kokemuksesta voi selviytyä on parempi, että se tulee kertojalta itseltään. Halusin säilyttää saman tunnelman, kun haastattelutilanteessa. Vaikka aiheet olivat henkilökohtaisia ja arkoja aiheita, voi niistä kirjoittaa pehmeästi ja harkiten.

Esimerkiksi syömishäiriöstä kirjoitettu tarina pitää pohtia niin, että tarina tulee selviytymismuodossa, eikä varsinaisesti kerro pelkästään sairastumisvaiheesta, sillä en halua ruokkia väärää mielikuvia syömishäiriöstä.

Haasteena pidin tarinoiden nimeämistä. Miten nimeän tarinat, etten lokeroi tai leimaa kertojia? Kysyin syystä jokaiselta haastattelijalta, miten he kuvailevat itseään tällä hetkellä kokemuksen jälkeen tai yleisesti, millaisia he ovat yhdellä adjektiivilla. Huomasin sen olevan haasteellinen monelle haastateltavalle. Määrittely yhdellä adjektiivilla ei varmasti ole helppo, mutta halusin vastauksen olevan mahdollisimman ytimekäs, jotta saan haastattelijan päällimmäiset tuntemukset esille. Tämän kysymyksen kautta lähdin muotoilemaan tarinoiden nimiä. Otsikot ovat muun muassa uudesti rakastunut, tunteellinen äiti, valkoinen sydän ja ujo neitonen. Tarinoiden otsikko on siis avoin ja moni lukija voi samaistua niihin ja samalla heidän kiinnostus herää tarinaa kohtaan.

5.2 Alkusanat ja kysymykset

Tarinaopuksessa ei ole tarkoitus, että opuksessa olisi vain tarinoita selviytymisestä ja erilaisuudesta. Tarkoituksena on, että myös lukija pohtii omaa identiteettiä, selviytymiskeinoja ja voimavaroja. Kyseessä olisi kohottaa lukijan itsetuntoa, eli voimaannuttaa häntä.

Tarinaopuksen alussa on alkusanat, jotka kertovat tämän tarinaopuksen tarkoituksen. Miksi nämä tarinat ovat koottu ja mikä on neitoperhosen tarkoitus. Lukijalle selviää heti, että tässä on kyse omien voimavarojen pohtiminen muiden tarinoiden, kysymysten ja tehtävien avulla. Alkusanoissa ei tule suoranaisesti ilmi, että kyse on voimaannuttamisesta vaan alkusanoissa ilmennetään enemmän lukijan kiinnostus pohtimaan omaa identiteettiään, vahvuuksia ja käsittelemään vaikeita tunteita.

Jokaisen tarinan jälkeen on kysymyksiä itseen liittyen, eli vaikka tarina ei välttämättä ole suoraan omasta elämästä, mutta siitä kuitenkin voi ammentaa omaan elämään uutta näkökulmaa ja ajatuksia. Kysymykset perustuvat haastattelutulosten havain-

nointiin ja ne ovat alustuksia tehtäville, joita on tarinoiden välissä Kysymyksiä ovat esimerkiksi:

- Mitkä asiat ovat elämässä kaikkein tärkeimpiä?
- Mikä minussa on tärkeää ja hyvää?
- Mitä asioita olet surenut elämässäsi ”lyhyen” ajan?
- Mitkä asiat ovat sellaisia, jotka tarvitsevat pitemmän suruajan?
- Voisinko minä tehdä jotain tässä tilanteessa?
- Olenko kohdannut jotain vastaavaa? Miten siitä selviydyin?
- Osaanko ilmaista tunteitani, kun olen surullinen tai vihainen? Miten teen sen?
- Kuka/ketkä ovat tärkeitä henkilöitä elämässäsi?

5.3 Neitoperhosen tehtävät

Tarinaopuksessa on myös muutama harjoite, jota hän voi käyttää hahmotellessaan voimavaroja. Ne ovat neitovaakuna, aarrekartta, voimapuu ja kirje tulevaisuuteen. Harjoitteiden toteutustapa on vapaa. Ne voidaan toteuttaa luovuutta käyttäen. Neitoperhosiin tehtävät ovat istutettu tarinoiden väliin, jolloin lukija lukee ainakin tehtävänannon. Tarinat ja tehtävät ovat asetettu niin, että kysymys tarinan alapuolella on alustus tehtävälle, jota voi mahdollisesti jo pohtia lukiessaan tarinaa.

Löysin puolivahingossa Kalliolan Nuorten julkaiseman (Lankinen 2011) Voimaneidot kirjan, johon oli koottu erilaisia ryhmätehtäviä, joiden tarkoituksena oli voimaannuttaa tyttöryhmiä. Lankinen on kehittänyt voimaneidot -tyttöryhmän, jossa on yhteensä kymmenen kokoontumiskertaa, jonka jokaiselle kerralla on yksittäinen teema, mitä ryhmä käsittelee. Tehtävät olivat mielestäni todella hyviä ja erilaisia, mitä olin aiemmin löytänyt. Voimaneitosten tehtävät tarvitsevat usein muita ihmisiä onnistuakseen täysin. Lisäsin Voimaneidoista yhden tehtävän, joka on sopiva Neitoperhoseen.

Tehtävän nimi on Neidonvaakuna, jossa etsitään missä tyttö on hyvä. Tehtävänä on tehdä vaakuna käyttäen omia vahvuuksiaan ja niitä asioita missä on hyvä. Tehtävässä tehdään konkreettisesti vaakuna, joka kuvastaa itseään. Vaakunan keskelle voi valita oman näköisen hahmon ja sen ympärille rakentamaan sellaisia asioita, joissa

tyttö on hyvä tai mistä hän pitää. (Lankinen 2011, 96-99.) Tehtävä tulee opuksessa aika alkuun, sillä omien vahvuuksien löytäminen on tärkeä osa voimaantumista.

Kaksi tehtävää sekä Oma Voimapuu että Kirje tulevaisuuteen on Nea Kolehmainen (2013) opinnäytetyöstä, jossa Kolehmainen on kehittänyt Voimaneitojen kokoontumiskertojen väliin kotitehtäviä. Koin nämä kaksi hyväksi tehtäviksi, joita voi tehdä joko itsenäisesti tai ryhmässä. Voimapuun tavoitteena on tytön voimavarojen, omien tavoitteiden ja unelmien tiedostamista. Unelmien ja tavoitteiden saavuttamiseksi on tärkeää pohtia omia voimavaroja, sillä niiden avulla pystytään näkemään realiteetteja, mitä tarvitaan unelmien tavoittamiseen. (Kolehmainen 2013, 30-31). Voimapuun juuriin on tarkoitus vastata kysymyksiin, millainen olen, mitä osaan, ja missä olen hyvä? Runkoon vastataan kysymykseen, missä haluan kehittyä? Puun oksille tulee tavoitteita haaveita ja unelmia. Voimapuun vieressä on tikapuut, joissa pohditaan, mitä tarvitaan, jotta saavutetaan unelmat ja haaveet. (Kolehmainen 2013, 44.)

Kirje tulevaisuuteen harjoitteessa nuori kirjoittaa itselleen tulevaisuuteen kirjeen noin viiden tai kymmenen vuoden päähän. Nuori kirjoittaa kirjeen, jossa hän kertoo, millainen hänen elämänsä on juuri tuona päivänä tulevaisuudessa. Jos nuori kamppailee jonkin asian kanssa nykyhetkessä kirjoittaa hän siitä, miten hän tulevaisuudessa on ne ratkoneet ja miten hän on päässyt vaikean asian yli. Harjoitteessa nuori pohtii ratkaisuja tämän hetkiseen tilanteeseen ja luo itselleen polun mitä lähteä kulkemaan. (Kolehmainen 2013, 50.)

Aarrekartta on vanha menetelmä, jota on käytetty monissa työpajoissa. Menetelmän on kehittänyt Kristiina Harju (2000), joka on kirjoittanut teoksen Valmiina Muutokseen, aarrekartan avulla kohti uutta. Aarrekartta menetelmän avulla on tarkoitus pohtia omia unelmia, mistä unelmat muodostuvat ja vastata kysymykseen millaista elämäni on, kun unelmani ovat totta? Tehtävä kautta tekijä voi oivaltaa monia asioita, jotka voivat kohentaa tekijän hyvinvointia ja kohdata elämää myönteisemmin, kun kuva unelmista on tarkempi. Aarrekartan voi muodostaa erilaisilla tavoilla, sen mukaan miten henkilö kokee luontaisemmaksi tavaksi. Yhteen aarrekarttaan voi käsitellä maksimissaan viisi unelmaa ja niiden kohde on henkilö itse. Aarrekartassa on kiellettyä käyttää ”kun” sanaa vaan siinä pitää käyttää nyt aikamuotoa. (Harju 2000, 75-76.)

5.4 Voimaantuminen

Tunnepedagogiikassa on neljä osa-aluetta, mitä Neitoperhosessa tuodaan lukijalle esille. Ne ovat nuoren tukeminen päämäärien asettamisessa, vahvistaa nuoren kokemusta hyväksytyksi tulemisesta, tukee nuorta uskomaan omiin kykyihinsä ja tukee nuoren tunnetiloja (Lankinen 2011, 46). Opuksessa käsitellään vaikeita tunteita ja autetaan niistä selviytymisessä, osoitetaan että lukija on ainutlaatuinen ja etsitään lukijaa löytämään omia vahvuuksiaan ja luovuuttaan. Opuksessa on myönteinen asenne, joka pyrkii positiiviseen ajatteluun ja hyväksyä itsensä juuri sellaisena kuin on.

Nuori on voimaantunut silloin, kun hän on löytänyt omat voimavaransa. Voimaantuminen on yksilökohtainen prosessi, joten voimaantumisesta on vaikeaa määritellä yleisesti. Voimaantuminen kuitenkin näkyy sisäisenä vahvistumisena ja nuori kokee, että hänellä on sisäinen suojakehä. Itsetunnon vahvistumista ollaan koettu yhtenä voimaantumisen ilmenemismuotona. Nuori ei enää ajattele vahvasti, mitä hänestä ajatellaan ja miten hänen pitäisi toimia muiden seurassa, vaan hän toimii tilanteissa läsnäolevasti ja kuunnellen. (Lankinen 2011, 12).

Kolehmainen (2013) kiteyttää valaisevasti, miten nuori voi paremmin, kun hän tunnistaa omia voimavarojaan ja vahvuuksiaan. Miten niiden tiedostaminen lisäävät nuoren hyvinvointia ja henkisiä voimavaroja. Kun nuori tuntee itsensä hyvin ja käytettävissä olevat voimavaransa on hänen itsetunto entistä vahvempi, kun taas niiden puuttuminen lisää stressin ja häiriöiden kehittymistä. (Emt. 2013, 3.)

6 PÄÄTÖSLUKU

Päätösluvussa pohdin vielä omaa onnistumistani opinnäytetyön kanssa ja millaisia jatkotutkimuksia voisi Neitoperhosen kanssa toteuttaa.

6.1 Jatkotutkimuksen aiheet ja oma pohdinta

Opinnäytetyössä en ole tuonut esille Neitoperhosen jalkauttamista toimintaa, sillä opinnäytetyön aiheena oli tehdä tarinaopus Espoon Tyttöjen Talolle. Uskon, kyllä että he käyttävät opusta toiminnassaan ja hyödyntävät sitä toiminnassaan, kuten avoimissa illoissa, vuorovaikutteisissa tyttöryhmissä ja yksilötapaamisissa. Tämä voisi kuitenkin olla yksi jatkotutkimuksen aihe. Miten opusta ollaan käytetty ja mitä Espoon Tyttöjen Talon kävijät siitä pitävät? Onko se hyödyllinen ja tarpeellinen Espoon Tyttöjen Talon toiminnalle? Onko sitä levitetty myös muille Tyttöjen Talolle?

En ole ottanut puheeksi poikatyötä tai poikia opinnäytetyössäni. Minun ei ole tarkoitus väheksyä poikatyötä tai poikia yleensä. Opinnäytetyöni tilaajana toimi Espoon Tyttöjen Talo, joka tekee sukupuolisensitiivistä tyttötyötä, jonka mukaan olen pyrkinyt myös tuomaan esille Neitoperhosessa. Jatkotutkimuksessa voisi myös pohtia, onko samankaltaiselle opukselle tarvetta poikatyössä? Voisiko Neitoperhosen mallia käyttää poikatyössä sellaisenaan?

Olen tyytyväinen Neitoperhoseen ja sen sisältöön. Lähestyn teemoja hienovaraisesti ja opus ei ole hyökkäävä vaan kutsuva ja lämmin. En tässä vaiheessa muuttaisi mitään sen sisällöstä. Espoon Tyttöjen Talo antoi minulle vapaat kädet opuksen toteutumiselle, minkä koin olevan osittain haasteellinen. Onko opus nyt sitä, mitä he haluavat? Tuleeko opus jalkautumaan toimintaan? Opuksen toimivuutta ei pystytä vielä tutkimaan ja sen hyötyä ei pystytä todistamaan, mutta toivon, että joku saisi tästä itselleen opinnäytetyön aiheen.

Tyttyöyden moninaisuuden kokonaisvaltainen avaaminen, ei onnistunut Neitoperhosessa, mikä hieman jäi harmittamaan. Haastateltavia ei ollut helppo löytää. Sain kuitenkin kuusi ihanan valovoimaista tyttöä kertomaan tarinansa minulle. Sain hyviä tarinoita, jotka ovat ehkä vieläkin tänä päivänä tabun omaisesti piilossa tai niitä ei uskalleta käsitellä avoimesti esimerkiksi syömishäiriö tai läheisen kuolema. Myös äitiys on tärkeä aihe ja lisäksi siihen monikulttuurinen perhe on myös uusi ja vähän puhuttu aihe. Espoon Tyttöjen Talolla käy äitejä, joten olin huomioinut heitäkin opuksessa.

Neitoperhonen-opus hyödyttää Espoon Tyttöjen Taloa erilaisissa toiminnoissa. Opus käsittelee universaalia aihetta ja aihetta on käsitelty pehmeästi ja kutsuvalla tavalla. Se antaa monille lukijoille eri näkökulmia lähestyä erilaisia aiheita ja pohtia omia

henkilökohtaisia asioita sekä itsekseen että ryhmässä. Ryhmätoiminta on hyvä muoto, jossa saa vertaistukea kanssakävijöiltä, mutta jos henkilö ei ole sosiaalinen ja hänen on vaikea puhua omista tunteistaan ja ajatuksistaan, voi tämä opus toimia ensi askeleena hänelle. Jos hän lueskelee opusta Espoon Tyttöjen Talolla ja hänellä herää kysymyksiä, voi hän turvautua turvalliseen aikuiseen ja puhua hänen kanssaan aiheista, mitä kirjassa käsitellään, mitä kirjassa tarkoitetaan, kun puhutaan unelmista? Onko minulla sellaisia? Mitkä ne ovat?

Tyttötyö on muuttuva nuorisotyön kenttä, joka muuttuu jatkuvasti tyttöjen tarpeista. Koen, että suomalaisessa yhteiskunnassa asetetaan paineita tyttöjen onnistumiselle ja menestykselle. Helposti unohdetaan, että tytöt ovat ihmisiä ja he tulevat erilaisista taustoista ja heillä voi olla koviakin kokemuksia taustallaan. Neitoperhonen antaa mahdollisuuden identiteetin tutkiskeluun ja omien unelmien konkretisointiin ilman suorituspaineita. Opuksen kysymyksille ja tehtäville ei ole oikeita tai vääriä vastauksia, joka vapauttaa lukijan suorituskeskeisyydestä ja paineesta onnistua. Sain toteuttaa oman näköisen teoksen, josta on varmasti hyötyä yksilöille, ryhmille ja toivottavasti sitä hyödynnetään isommassa mittakaavassa, siitä ei voi olla muuta kuin tyytyväinen.

LÄHTEET

- Aaltonen, Sanna & Honkatukia, Päivi (toim.) 2002. Tulkintoja tytöistä. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden Seura.
- Aapola, Sinikka & Gonick, Marina & Harris, Anita 2005. Young Femininity. Girlhood, Power and Social Change. New York: Palgrave Macmillan.
- Eischer, Heli & Tuppurainen, Jonna 2009. Tyttöjen Talo on kuin avoin koti. Helsinki: AKSIDENSSI OY.
- Espoo 2014. Tiedote "Monikulttuurisuusohjelma 2014-2017." Viitattu 15.4.2016
http://www.kotouttaminen.fi/files/41538/Espoo_monikulttuurisuusohjelma_2014-2017.pdf
- Espoon Tyttöjen Talo 2016. Viitattu 11.2.2016
<http://espoontyttojentalo.fi>
- Harju, Kristiina 2000. Valmiina muutokseen. Aarrekartan avulla kohti uutta. Juva: WSOY.
- Helander, Reetta (2002) Somalitytöt kahden kulttuurin välissä, teoksessa Aaltonen, Sanna & Honkatukia, Päivi (toim.) 2002. Tulkintoja tytöistä. Tampere: Tammer-Paino Oy, 109-128.
- Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2008. Tutki ja kirjoita. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Hirvonen, Eila (2002) Nuoren naisen raskaus ja äitiys, teoksessa Aaltonen, Sanna & Honkatukia, Päivi (toim.) 2002. Tulkintoja tytöistä. Tampere: Tammer-Paino Oy, 166-184.
- Honkasalo, Veronika (2011) Pois lokeroista. Katsaus monikulttuurisuuden huomioimiseen tyttötutkimuksessa ja tyttötyössä, teoksessa Ojanen, Karoliina & Mulari, Heta & Aaltonen, Sanna (toim.) 2011. Entäs tytöt. Johdatus tyttötutkimukseen. Tampere: Vastapaino, 249-268.
- Honkasalo, Veronika 2011. Tyttöjen kesken. Monikulttuurisuus ja sukupuolten tasa-arvo nuorisotyössä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.
- Hänninen, Vilma 2016. Mitä IHMEttä on narratiivinen tutkimus? Jyväskylä. Viitattu 11.4.2016
<https://www.jyu.fi/ytk/laitokset/ihme/metodifestivaali/ohjelma/perjantai/hanninen2>
- Jyväskylän yliopisto 2016. "Monikulttuurinen ohjausverkko (MOVER)." Viitattu 15.4.2016
<https://www.jyu.fi/mclinic/mover/index.php>
- Kalliolan Nuoret ry 2015. Tiedote "Kalliolan Nuorten vuosikertomus 2014". Viitattu 11.2.2016
http://www.kalliola.fi/wp-content/uploads/2015/05/KalliolanNuoret_vuosikertomus2014.pdf
- Kalliolan Setlementti 2016. "Kalliolan Nuoret Ry". Viitattu 11.2.2016
<http://www.kalliola.fi/tietoa-kalliolasta/kalliolan-nuoret/>
- Kolehmainen, Nea 2013. Aarrekarttoja ja kirjeitä tulevaisuuteen. Yhdeksän kotitehtävää Voimaneidot-ryhmätyöskentelyn tueksi. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikor-

keakoulu.

http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/62833/Kolehmainen_Nea.pdf;jsessionid=67363CF9CBAE93F57E500E2CF957619F?sequence=1

Lankinen, Mari 2011. Voimaneidot. Opas tyttöjen oman voiman haltuunoton ja aggression hallinnan tukemiseen. Tmi Terapeda.

<http://setlementti-fi-bin.directo.fi/@Bin/a62005a6752401dca0a439bf1b7eac7f/1461610945/application/pdf/1018809/Voimaneidot,%20opas%20tyttöjen%20oman%20voiman%20haltuunoton%20ja%20aggression%20hallinnan%20tukemiseen.pdf>

Liikka, Merja 2003. Tarinallinen lähestymistapa yksilön ja yhteisön suhteen tutkimiseen – Yksilöiden identiteetti- ja organisaation kollektiiviseen narratiiviseen identiteettiin. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Viitattu 11.4.2016

<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/8920/G0000147.pdf?sequence=1>

Mulari, Heta & Eischer Heli 2012. Tyttötyön kansio. Helsinki: Suomen Setlementtiliitto ry. Viitattu 11.2.2016

<http://www.likka.fi/wp-content/uploads/2014/10/tyttötyönkansio.pdf>

Ojanen, Karoliina (2011) Katsaus tyttötyö- ja tutkimuksen suomalaiseen historiaan ja keskusteluihin, teoksessa Ojanen, Karoliina & Mulari, Heta & Aaltonen, Sanna (toim.) 2011. Entäs tytöt. Johdatus tyttötyö- ja tutkimukseen. Tampere: Vastapaino, 9-44.

Ojanen, Karoliina (2008) Tyttötyö- ja tutkimuksen tytöt: Keskusteluja tyttötyön moninaisuudesta ja tyttöjen vallasta. Suomen Kansantalouden Tutkijain Seura ry, Elore, vol. 15-1/2008.

http://www.elore.fi/arkisto/1_08/oja_b_1_08.pdf

Puuronen, Anne (2002) Dialogisuus ja tyttötyö anoreksiatutkimusprosessissa, teoksessa Aaltonen, Sanna & Honkatukia, Päivi (toim.) 2002. Tulkintoja tytöistä. Tampere: Tammer-Paino Oy, 287-304.

Saarikoski, Atlas & Kovero, Solja 2013. Normit kuriin! Älä olet. Normikriittinen käsikirja yhdenvertaisuudesta, syrjinnän vastustamisesta ja vapaudesta olla oma itsensä. Tallinn: Printon.

Tilastokeskus 2016. Tiedote ”Väestö – ulkomaiden kansalaiset.” Viitattu 15.4.2016

http://tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html#ulkomaidenkansalaiset

Tuomaala, Saara (2011) Menneisyyden tytöt ja tyttöjen tarinat. Marginaalista haastajiksi?, teoksessa Ojanen, Karoliina & Mulari, Heta & Aaltonen, Sanna (toim.) 2011 Entäs tytöt. Johdatus tyttötyö- ja tutkimukseen. Tampere: Vastapaino, 45-88.

Yle Uutiset 2013. ”Lutkamarssi muistuttaa seksuaalisesta itsemääräämisoikeudesta.” Viitattu 12.4.2016

http://yle.fi/uutiset/lutkamarssi_muistuttaa_seksuaalisesta_itsemääräämisoikeudesta/5402175

LIITTEET